

52
agost_2014

EL CASTELL

revista de Belcaire d'Empordà

Esteve Albert als anys 60

100 anys Esteve Albert i Corp

Pou de cultura universal i patriota per damunt de tot

INFORMACIÓ D'INTERÈS

TELÈFONS BÀSICS

ESCOLA PÚBLICA EL RAJARET

972 788 035

LLAR D'INFANTS

618 861 782

PARRÒQUIA DE BELLCAIRE

972 788 201

MOSSOS D'ESQUADRA 112

BOMBERS 112

SOREA (avaries 24 hores) 902 250 370

SOREA (informació) 902 250 070

(de dilluns a divendres de 8h a 20h)

HORARIS SARFA

Direcció FIGUERES

07:20h (feiners) 08:05h (diari)

14:55h (diari) 18:55h (diari)

Direcció PALAFRUGELL

09:25h (feiners) 10:55h (feiners)

13:25h (ds,dg i festius)

14:25h (feiners) 18:55h (diari)

AJUNTAMENT

tel 972 788 105 · fax 972 765 064

<http://www.bellcaire.net>

OFICINES MUNICIPALS

Secretari, David Izquierdo

secretaria@bellcaire.net

Horari secretari

Dimecres de 16h a 19h

Dilluns, dimecres, dijous i divendres de 9h a 14h

Horari d'administració

De dilluns a divendres de 9h a 13h

Dimecres de 16h a 19h

SERVEIS TÈCNICS MUNICIPALS

Dimecres de 10h a 13h. Cal concertar cita prèvia.

ALCALDIA

Dimecres. Cal concertar cita prèvia.

SERVEIS SOCIALS

1er i 3er dimarts de cada mes de 12h a 14h al Dispensari mèdic. Cal concertar cita prèvia trucant a l'Ajuntament.

Serveis Socials de Torroella

972 760 029

PLENS ORDINARIS DE L'AJUNTAMENT

L'últim dimecres del mes, en mesos alterns. Gener, març, maig, juliol, setembre i novembre a les 9h del vespre.

RECOLLIDA D'ESCOMBRARIES

Recollida els dilluns, dimecres i divendres al matí.

Minideixalleria; demanar la clau a l'Ajuntament.

CENTRE CÍVIC

De dilluns a divendres de 16h a 20h
972 765 917

LOCAL SOCIAL

Cafè - bar -restaurant

sala d'actes, teatre i cuina 972 765 875

SERVEIS SANITARIS

DISPENSARI MUNICIPAL

972 765 005

CONSULTA MÈDICA

Metge, Dr. Erik León

Infermera, Rosa Cantó

Administrativa, Vanesa Rodríguez

Dilluns

Metge i Adm 8:00h a 10:30h.

Infermera

extraccions 8:00h a 9:00h

Infermera

9:20h a 10:30h

Dimecres

Metge i Adm 8:00h a 10:30h.

Infermeria 9:00h a 10:30h

Divendres

Metge i Adm 11:20h a 14:00h.

Infermeria 11:20h a 14:00h.

AMBULÀNCIA 112

CONSULTA MÈDICA

CAP DE L'ESCALA

972 776 060

FARMÀCIA

Lda. SARA BAGUÉ 972 788 471

CRÈDITS

Edita

AJUNTAMENT DE BELLCAIRE D'EMPORDÀ

Consell de Redacció

Mariona Font, Ramon Manent, Susanna López i Núria Triadó.

Han Col·laborat en aquest número

Jordi Pasques, Ramon Manent, Joan Badia-Homs, David Font, Pere Canturri, Abel Font i Saballs, Jesús Ma. Galindo i Llangort, Jesús Galindo i Ortega, Daniela Grau i Humbert, Josep Jo i Munné, Montse Pareta, Lluís Obiols i Pereamau, Mariona Font, Miquel-Didac Piñero i Costa, Catalina Puig, Miquel Reniu, Flavi Saballs, Esther Pujol, Josep Lluís Puig Pla

Imatge Portada Retrat Esteve Albert i Corp

Imatge Contraportada Retrat Esteve Albert i Corp

Disseny i Maquetació núria triadó _estudioxigen@gmail.com

Imprimeix Gràfiques Trayter

Tiratge 1000 exemplars. Distribució gratuïta.

D.L.: GI-442-92

Agraïments: Ajuntament de Bellcaire, Diputació de Girona

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Fundació Josep Pla, Jordi Pasques (comissari del Centenari d'Esteve Albert), Ramon Manent, Ajuntament de Bellcaire, a totes les persones que han ajudat amb els articles.

LA REVISTA JA ÉS A INTERNET: www.bellcaire.net

AGRAÏM LA COL·LABORACIÓ DE LES ENTITATS COMERCIALS

Amb la col·laboració de:

I'ÚLTIM

QUIXOT

Text_Mariona Font

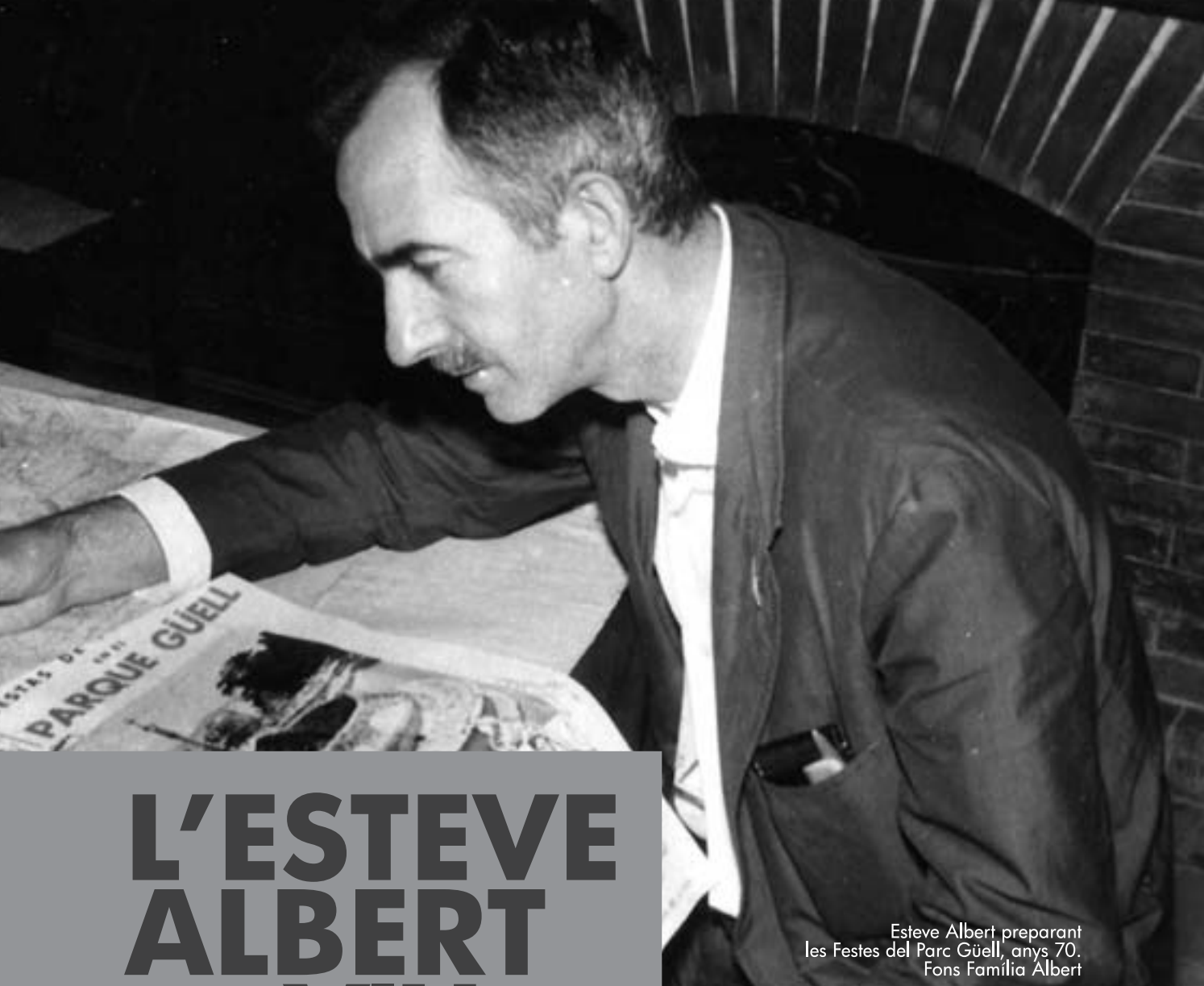
Il·lustració Sergi Mas

Així era definit l'Esteve Albert pel compositor escalenc Lluís Albert, en recordar la vida d'aquest personatge tan difícil de catalogar que homenatgem en aquesta edició especial de la revista El Castell que teniu entre mans. Al llarg de les pàgines desgranarem l'apassionant vida d'un creador dotat d'una energia inusual, que alguns de nosaltres vàrem tenir la sort de conèixer, i, aprofitant la celebració del centenari del seu naixement, volem reivindicar. Per la present, hem demanat la col·laboració de persones que mantenen viva la seva obra al llarg del territori català i d'altres que ens expliquen parts de la seva apassionant biografia per tal de crear un mosaic, un petit reflex del que va ser i significar aquest creador incansable i aportar un primer tast per cercar, revaloritzar i difondre la seva extensa obra i ensenyança.

Des de l'editorial de la revista, volem agrair l'esforç de divulgació a les institucions com la Diputació de Girona, la Generalitat de Catalunya, a més de l'ajuntament de Bellcaire, i sobretot, a totes les persones que han ajudat amb articles,

molt sovint emotius, a recordar aquest extens llegat.

A més de l'edició de la revista volem posar a l'abast de tothom les gravacions de diferents actes que s'han portat a terme aquest any del centenari a través de la pàgina web de l'ajuntament de Bellcaire d'Empordà i dins de la secció del Centenari Esteve Albert. Hi trobareu la filmació de l'espectacle infantil La Cuca de Llum, el concert OIÀ, OIÀ, OIÀ! CANTA BANDERA! amb intèrprets de l'espectacle bel·lcairenc, juntament amb cantants convidats de la talla d'Artur Blasco, Jaume Arnella, Josep Tero i Mariona Comellas, que, amb presentacions emotives abans de les seves cançons, ens expliquen el seu lligam amb l'Esteve Albert. També trobareu una entrevista realitzada per Ramon Manent per ràdio l'Escala per tornar a sentir la seva vigorosa veu, explicant-se sobre la causa càtar, un dels seus temes més emblemàtics.

L'ESTEVE ALBERT ben VIU

Esteve Albert preparant
les Festes del Parc Güell, anys 70.
Fons Família Albert

Text_Jordi Pasques i Canut
Comissari del Centenari Esteve Albert i Corp

Quan, a finals dels anys setanta, l'Esteve Albert va arribar a Bellcaire d'Empordà, tenia seixanta cinc anys, l'edat de la jubilació. Qualsevol persona que el conegués, però, sabia prou bé que tot i portar molts i molts anys sense parar quiet, l'Esteve Albert no era un home amb ganes de jubilar-se, de plegar veles. Ben al contrari, la seva arribada a Bellcaire –mogut potser per aquella premonitòria frase de la seva mare, quan de petit, encara marrec, ja volia rondar a tothora pels voltants de Dosrius: “tu voldries voltar d'un cap de món a l'altre, seguiries la Seca, la Meca i la Vall d'Andorra”-, va ser l'inici d'una de les activitats culturals de l'Albert més profitosa, amb més implicació social, del poble, i amb una durada temporal només superada aquesta per un dels primerencs muntatges, el *Retaule de sant Ermengol*, a la Seu d'Urgell, començat l'any 1957.

A *Bandera de Catalunya*, l'Albert, que portava, com hem dit, ja moltes batalles a l'esquena, hi aboca tot el seu talent, que en tenia a gavadals i hi dedica també hores i hores i

aprofita la predisposició primer d'un reduït nombre de bellcairencs que se l'escolten i a qui sedueix, per després, moure tot el poble per tal de representar, a fregar mateix de les velles i daurades pedres del castell palau de Bellcaire, moments històrics de la fi del comtat d'Empúries. Aquell impuls inicial, que va sorgir com per art d'encanteri, com solen passar les coses imprevistes però que suposen aire nou i reviscolament, va donar com a resultat aquest espectacle que la gent de Bellcaire d'Empordà oferiu cada Divendres i Dissabte Sant a la nit, un espectacle viu, ple de paraules, de música, de cançons, de retalls d'història, d'evocació d'un temps i d'unes gestes que foren i feren història comuna catalana en aquest indret, tan bell i ben plantat, que és Bellcaire. L'Esteve, l'avi a ulls de la canalla, s'hi devia trobar tan bé, amb el recer i l'acolliment que el Joan Font i altres li oferien, que no se n'hauria mogut si el seu anar d'aquí cap allà no l'hagués menat cap a altres neguits, cap a altres somnis, cap a altres empreses culturals. Així era l'Esteve Albert, un belluguet, com bé l'anomenà el seu amic Pere Català Roca.

I de l'Empordà d'horitzons amples i cels oberts als quatre vents, de vora el mar, va anar a parar al bressol prepirinenc de la nissaga dels Caboet, a la vall de Cabó, llarga i lluminosa, de bon sotjar, però amb alteroses serres que la guarden a tramuntana, ponent i migdia, donant-li la ribera d'Organyà, a tocar el riu Segre, la sortida natural per la banda de llevant. A Cabó, l'Albert hi faria el seu darrer muntatge històric, *Arnaldeta de Caboet*, la pubilla que casada amb Arnau de Castellbò, seria mare d'Ermessenda i maridada aquesta amb Roger Bernat II, comte de Foix, posarien un dels dos pilars del primer cosenyoriu i després Coprincipat d'Andorra, junt amb el bisbe d'Urgell. Allà a Cabó, igual que aquí a Bellcaire, l'Albert hi va trobar qui el seguí i s'apuntés a donar vida a personatges i a emocions, a embranzides de la història que sense la seva contribució haurien quedat amagades als llibres i en cataus d'arxiu. L'Esteve Albert ens va fer respirar, mastegar, guadir, viure i reviuir episodis històrics i ho va fer amb el toc de poesia, d'humanitat, de tendresa, però també amb tremp, amb intenció de fer sonar el corn, de crida, de desvetllament per assolir un conviure de pau i de bona entesa.

De com es va gestar i de les vivències personals i col·lectives de *Bandera de Catalunya*, altres escrits en parlen amb més coneixement i dades en aquest número de *El Castell*, especialment dedicat al Centenari del naixement de l'Esteve Albert i Corp, Dosrius (Maresme), 1914 – Andorra la Vella (Principat d'Andorra), 1995. Si que voldria afegir, com a amic de l'Esteve i a l'ensem com a Comissari per la Generalitat de Catalunya del Centenari, que *Bandera de Catalunya* i *Bellcaire d'Empordà* van ser per a ell una fita estimada, que portava al cor i de les més volgudes en la seva llarga i en moltes ocasions, entortolligada vida. La darrera vegada que va venir a veure *Bandera de Catalunya*, quan li quedaven poc més d'un parell d'anys de vida, i amb el cos abaltit però encara amb el seu geni i caràcter intacte, vaig tenir el goig d'acompanyar-lo. En acabar, i després de fer el ressopó dins del castell, vam marxar a fer nit a Figueres, al pis que hi tenia la Maria Dolors Masferrer. Pel camí, sota un cel ataxonat d'estrelles, batut per la tramuntana, li vaig dir: "Albert, com és que heu mig esbronat el Ramon Manent, pobre, si els ha sortit prou bé?" -Ell em digué, fent aquella mitja rialla tan seva- "Ca home, si ho fan molt bé, ho fan més bé que ho faria jo, però així, si els piques una mica, no s'adormen i encara ho faran millor". El caràcter i el tarannà de qui les havia vist de tots colors, de qui havia dormit en cabanyes de pastors i en alcoves de castells i palaus, de qui havia tingut moments dolços i plaents i de qui havia rebut garrotades i cops de vent, de qui tenia un cor com un cabàs i es delia per mostrar-nos la vida en tota la seva intensitat, viscuda ben de cor entre els homes i d'acord amb la natura.

La intenció de la Comissió organitzadora del Centenari de l'Esteve Albert i Corp, formada per persones i entitats que hi tingueren relació, de les comarques del Maresme, de l'Empordà, de l'Alt Urgell, del Principat d'Andorra i de la Catalunya del Nord, sota el paraigua de la Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals de la Generalitat de Catalunya,

no és altra que el record de l'Esteve Albert sigui un motiu de retrobament amb el seu món creatiu, amb els seus muntatges escènics, amb la seva extensa i interessant producció literària, escrits en prosa o poesia amarada tota d'una sensibilitat envers els sentiments vitals i l'amor al terral, fet de gent, de contrades i d'història, ja sigui al del seu bressol de Dosrius i de Mataró, d'Argentona i Vilassar de Dalt, de Sant Vicenç de Montalt, al Maresme; com al de la seva Andorra on hi posà casa i pessebre i on reposa; com al de la Seu d'Urgell i Cabó a l'Alt Urgell o Puigcerdà, Das, Llívia, Font-romeu i Rigolisa a Cerdanya; com al d'Elna, Valmí i Perpinyà, al Rosselló; o Prada i Sant Miquel de Cuixà i Sant Martí del Canigó, o Illa del Riberall, al Conflent; o el de l'Empordà, des de Castelló d'Empúries a Pals, des de Bellcaire a Sant Pere de Roda, de Creixell a Cadaqués, d'Empúries i l'Escala a Roses i Pau i Palau-saverdera. Allí on recalà l'Esteve Albert, hi trobem, -amics i persones interessades en el seu missatge i en els seus valors, en el seu entendre el món, en el seu univers creatiu- el batec, el ressò, el contingut, el missatge.

Durant tot l'any 2014, tota una llarga llista d'actes que passen del centenar, se celebren arreu dels indrets on l'Albert hi va trobar bones persones amb qui bastir realitats culturals i socials, polítiques i de compromís amb el país, amb la consciència de ser país i de fer país. En aquestes celebracions, hi tenen, és clar, un paper destacat els pobles on encara hi batega l'esperit de l'Esteve Albert en forma de creació artística, com ara Bellcaire d'Empordà i la Seu d'Urgell. És amb la voluntat de copsar tants i valuosos aspectes de la vida i obra de l'Esteve Albert, que ja tot aquest 2014 i després, la Comissió del Centenari vol encaminar el record cap a la creació d'una associació d'Amics d'Esteve Albert, per aprofundir en l'estudi de la seva obra i aplegar-la, espigolant aquí i allà, per tal de poder-ne aprendre i gaudir durant molts anys, que és allò que ell segurament pretenia. Per molts anys, doncs, gent de Bellcaire d'Empordà amb la bona obra de *Bandera de Catalunya*!

Logo Pyrene

Imatge de l'Església de Dosrius, poble natal d'Esteve Albert.

ESTEVE ALBERT I CORP a Dosrius i al Maresme

Text_Josep Jo i Munné

Alcalde del municipi de Dosrius

Els que vàrem conèixer l'Esteve Albert, des del primer moment que vam tenir contacte amb ell, vam poder comprovar que era una persona inquieta com ningú, de tracte engalipador, ple d'idees i de passió, i això feia que tingués unes característiques que a l'època d'efervescència que li va tocar viure eren valorades de diferents maneres.

El moment d'activitat més intensa a Dosrius i al Maresme, va ser a l'entorn de la dècada de 1930 fins al 1954, en plena República, Guerra Civil i postguerra, ja que l'any 1955 es va instal·lar a Andorra.

Va ser home d'esquerreres, que hagués encaixat perfectament amb el que ens toca viure avui dia, amb tot el que fa referència a la consulta, a la independència i a la relació amb l'Estat Espanyol. De ben segur que hagués estat un activista capdavanter, defensant les seves idees amb plenitud i força.

D'ell vull destacar, sobretot, un valor que es troba a faltar molt en aquests moments, que fou el del respecte envers el pensament diferent.

Per a l'Albert no hi havia bons ni dolents i això ho captaves quan defensava les seves idees, respectant molt, tot i que et tombava amb la seva passió, però no sortia de la seva boca una mala paraula per a qui pensava diferent d'ell.

Això ho va portar a extrems durant l'època de la Guerra Civil. Fins i tot es va jugar la vida defensant

persones adversàries a la seva tesi, en moments que els perillava la vida, per part de membres extremistes del seu bàndol.

En poques paraules, al poble de Dosrius, d'uns gairebé 900 habitants, durant l'època de la República, era tant l'antagonisme que, fins i tot, per la Festa Major es muntaven dos envelats, el de la gent de dretes i el de la gent d'esquerreres.

(Anys 50. Fons Família Albert)

L'Albert defensava l'envelat de les esquerres, però en temps de guerra també defensava la vida de les persones de l'altre bàndol. Quan sabia que la vida d'alguna de les persones conegudes perillava feia caps i mànigues per comunicar-li-ho. Fins i tot, es parla que en moments extrems es col·locava a l'entrada del poble i quan arribava el cotxe fantasma amb escamots per fer "justícia", els obligava a marxar exclamant que "la justícia a Dosrius ens la fem nosaltres mateixos".

Amb aquesta actitud va salvar vides, i és això el que sempre he admirat i el que més m'ha impactat de l'Esteve Albert, aquesta faceta, potser, poc coneguda i valorada, a banda de tota la tasca que va fer com a activista polític i cultural, escriptor, poeta, director teatral, patriota, ..., tant a Dosrius, com al Maresme, com arreu dels Països Catalans.

La filla de l'Esteve Albert, la Migoli, i el cosí Jaume Albert

"Pessebre de l'Esteve Albert", festa organitzada aquest any per commemorar el centenari d'Esteve Albert.

S.D.P.
Recanvis
per
Automòbil

Sistemas de Protección, S.L.
Ctra. de l'Estany Km 1.1
Aptat. Correu. 101
17257 - Torroella de Montgrí

Tel: +34 972 76 20 40
Fax: +34 972 75 92 50
info@sdpsistemas.com

PERRUQUERIA
Montserrat

C/ Moli, 56 - BELLCAIRE D'EMPORDÀ - Tel. 972 788 349
perruqueriamontserrat@gmail.com

Nen disfressat d'àngel en el pessebre d'Engordany, finals dels anys 50. Imatge cedida; el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Autor: Francesc Català-Roca.

ESTEVE ALBERT I ANDORRA

Text_ Pere Canturri

A finals dels anys 50 varen tenir lloc a Andorra els anomenats “Cursos Internacionals d'Extensió Cultural”.

En el transcurs dels mateixos i dins la seva finalitat i programació varen venir conferencians, una trentena, procedents d'importantes universitats o de reconeguda vàlua per les seves aportacions a la cultura. Il·lustraven als assistents, estudiants de diferents països, sobre temes de geografia, història, institucions, arqueologia, lingüística, literatura, musicologia, política, economia, art i turisme, relacionats amb Andorra, el Pirineu o dins l'àmbit mundial.

Vaig conèixer l'Esteve Albert precisament en aquests cursos. L'any 1955 va venir a fer una conferència sobre “Els primitius andorrans”. Es basava en el text de l'historiador Polibi sobre el pas d'Aníbal pel Pirineu en la seva pretensió d'arribar a Roma. L'historiador grec, vers l'any 150 aC escriví la “Història General” del seu temps. En fer la relació de les campanyes del general cartaginès deia que hagué de lluitar amb les tribus dels Ilergetes, Bargusis, Aerenosis i Andosins l'any 220 aC. A aquests l'Albert els identificava com els primitius andorrans. La conferència fou un èxit.

Tothom veia elefants creuant aquestes Valls. L'Albert es feu popular.

Jo iniciava les primeres recerques arqueològiques sobre les

possibilitats d'habitatges prehistòrics andorrans. De seguida vaig connectar amb l'Esteve Albert i en sorgí una duradora amistat.

L'Esteve s'enamorà d'Andorra. Quan hi feia estada, moltes vegades venia a casa meua, cal Calones. Xerràvem vora el foc, i si s'esqueia, es quedava a sopar. Com ell mateix deia, la representació muntanyenca del Misteri de Nadal l'havia captivat des de petit, i ja rumiava en fer un pessebre vivent.

L'Albert s'adonava que el lloc ideal per realitzar el seu somni era Andorra i ens exposava les idees que tenia perquè pogués ser una realitat. A mi, com que tot el que deia m'entusiasmava, em va engrescar per buscar el lloc ideal on es podria fer aquesta representació. Un dels indrets que li semblava bo, eren les feixes esgraonades que des del rec del Solà d'Andorra la Vella baixaven fins darrere d'on hi ha ara l'hotel Andorra Center. Llavors era un prat pla. El lloc podia semblar idoni, des d'aquest pla es podria veure tota la representació. El problema era que s'havia de fer algunes mínimes i precàries construccions per a l'escenografia. Això complicaria i encarriria la possibilitat d'escollir aquell indret.

Després, es va mirar la possibilitat de fer-lo des de Tobira i el molí d'Andorra cap a les cases del Pui fins el casalici de cal Solana. Era un bon lloc, però quasi totes les cases estaven habitades, cosa que creava un problema amb els veïns.

Va ser després que l'Esteve Albert va decidir l'escenari adequat: les feixes, bordes i cases d'Engordany.

I així va néixer l'exitosa representació del "Pessebre Vivent d'Engordany".

El mateix Albert va escriure "En aquest temps de les idees genials i de les generacions espontànies, molts creuen que aquest Pessebre Vivent va néixer com un llampec i hom em felicita perquè se'm va "acudir la idea" – i que tot es va organitzar en mitja hora, com per art d'encantament. Si no fos, que la història i els antecedents d'aquest Pessebre m'ocuparien un llibre".

La veritat és que el treball que va realitzar l'Albert fou ingent. El seu pessebre havia de ser muntanyenc, s'ubicava en un lloc concret, Andorra, i els que l'havien de representar eren la gent del poble.

I la gent del poble va acudir per buscar l'argumentari del seu pessebre. Va anar a moltes cases a recollir les velles cançons nadalenques del folklore andorrà, les seves tradicions i els objectes amb què els andorrans s'havien servit a través dels temps. I com a guió, es va servir de tot aquest coneixement per anar tancant el contingut de la seva obra.

En aquest sentit l'obra de folklorista de l'Albert va ser considerable. Hi havia les cançons nadalenques comunes a tot Catalunya o el Pirineu però també n'hi havia de pròpies del país o de versions locals de les mateixes.

Fou a través d'aquest cançoner popular que s'argumentava el Pessebre Vivent de l'Albert.

Els personatges eren els de les cançons, i els seus diàlegs, els de les seves lletres. Així recuperava l'andorrana visió de l'establia i els personatges que anaven a adorar l'Infant. Els pastors, amb el diàleg del majoral i el rabadà, la dona que teixia la roba pel Jesuset, la que li porta llaminadures, mel, colistre, brossat..., l'escloper, les filadores, la que cria coloms, l'home carregat de llenya, la que porta aigua amb la collada, la dama a cavall, el pescador, el caçador d'isards, i un llarg reguitzell de personatges.

Cada un d'ells empra com a ofrena a l'Infant una cançó del folklore nadalenc i un producte típic d'Andorra, fent que l'espectador els conegui. Li porten donges, brigueres, prinyons, formatge de llesca i de tupí, pomes i peres guardades a l'orriat, vi per fer la condació, prinyons, truites, trementina, oli d'avet i de ginebre, perdus i colomins, colistre, brossat i mató, all i oli de codony, entre altres productes d'artesanía com esclops, jou, i objectes musicats a ganivet pels nostres pastors.

L'Albert, però, no es quedà en l'enyorança de l'antigor i també adoren a Jesús uns esquiadors, uns excursionistes al so d'una harmònica i fins i tot uns contrabandistes, que fou un paper que hi vaig representar, entre d'altres. L'Albert em va dir: "busca't un parell de companys i feu uns fardos, i des del cap del roc baixareu mig amagats fins a l'estable per adorar Jesús". Guardo casualment uns fulls escrits a màquina esgrogueïts pel temps del que havia de dir cada figurant. En un d'ells, improvisat ràpidament allí mateix,

hi va escriure a mà el verset que havíem de dir:

"Som contrabandistes
Ja sabem que fem mal fet
Però per venir a adorar-nos
Hem volgut deixar el paquet"

Mes tard i amb més calma ho completà posant
"No us podríem dur gran cosa,
Perquè fora contraban,
I encara us faria nosa ...
Però besarem l'Infant"

L'amistat amb l'Albert va durar tota la vida. Per ell vaig conèixer "L'home dels ocells i els peixos" nom amb que batejaria a Jaume Ventura en la biografia que li va fer: un altre somniador. Per l'il·luminació del pessebre es necessitava uns focus potent per poder fer els camps lumínics necessaris per concentrar l'atenció de l'espectador. No sé com l'Albert va pujar uns focus procedents d'alguna exposició de Barcelona. Era tot material recuperat que algú havia de fer funcionar i aquest va ser el seu incondicional amic Jaume Ventura de Vilassar de Dalt, un "manetes" mig ferrer, mig electricista i gran aficionat a criar ocells i peixos. D'aquí el nom amb que el va batejar. No sense problemes els focus varen funcionar.

Al Pessebre Vivent s'hi va bolcar tothom d'Escaldes-Engordany i fins i tot alguns joves d'Andorra la Vella. Hi va haver-hi un centenar de figurants entre els que varen assolir gran èxit foren la pastora que oferia els seus serveis a Sant Josep, el que feia de diable i l'estol d'angelets que, amb neu o sense, vestidets de blanc amb ales de paper rondaven l'establia anunciant la bona nova als pastors.

Hi ha una fotografia, de Francesc Català Roca, d'un d'aquests àngels tot petit sota un gran paraigua de pastor i amb sabates sobre un terra nevad. Té una gràcia immensa. Com a anècdota vaig anar fa una mesos al conegut restaurant barceloní de "Can Parellada" i amb agradable sorpresa, vaig veure que per la portada de la carta i el menú, s'havien servit d'aquesta fotografia. L'angelet de la foto era l'Antoni Aleix, que anys més tard, seria el cap de la Policia andorrana.

L'obra del Pessebre Vivent va ésser l'excusa que va permetre pujar els primers turistes espanyols. L'Esteve va aconseguir que el bisbe de la Seu veiés amb bons ulls el Pessebre. També va fer-li agafar interès al Sr. Porcioles, alcalde de Barcelona, i llavors jutge d'apel·lacions d'Andorra, a qui coneixia. Això va facilitar els permisos per pujar a Andorra amb l'excusa del pessebre.

L'amistat de l'Albert amb molts mitjans de comunicació de Barcelona propicià una considerable propaganda del pessebre andorrà. És evident que aquesta aflluència d'espectadors de l'esdeveniment folklòric nadalenc va anar acompanyada de la descoberta de productes existents a Andorra, difícils d'obtenir a Catalunya i a Espanya. Durant un temps el pessebre va rebre el nom de "Pessebre del Nylon".

Ni el pessebre ni l'Albert es mereixien com tot va acabar.

Esteve Albert i el PIRINEU

El Retaule de Sant Ermengol

Text_Jesús M. Galindo Llangort i Jesús Galindo Ortego.

No sabem com li hauria agradat a l'Esteve Albert (Dosrius, febrer de 1914) ser catalogat: folklorista, humanista? Visionari i alhora poeta va ser un escenificador de fets històrics en escenaris naturals d'arreu de la geografia catalana. Tenia la qualitat de rememorar la història arran de terra per a la gent del territori.

Segons testimoni de mossèn Anglada, Albert en la seva joventut va posar a disposició del Cançoner popular de Catalunya llegendes, rondalles, cançons, ermites, camins, monuments megalítics del món dels pastors dels Pirineus i de la cultura popular que l'envoltava. Home polièdric va pertànyer, en aquesta joventut, a organitzacions tan diverses com els fejecistes (federació de joves cristians de Catalunya), Nosaltrs Sols! (nacionalistes radicals) i fins i tot a la CNT de Peiró. En paraules d'Albert: "El cristianisme no està renyit amb la revolució".

Crec que data del 1955 la seva estada fixa a Andorra i l'amistat amb qui va ser mecenes seu, en Bartumeu Rebés, que va editar gran part dels seus treballs. Allà va muntar el pessebre vivent d'Engordany, obra d'èxit momentani però de curta volada vital. Amb aquesta estada s'inicia el nostre coneixement del personatge i la part important per als urgellencs d' *El Retaule de Sant Ermengol*.

Una tarda de diumenge un grup de joves urgellencs estaven reunits a Radio Juventud, a cal Batalla, gravant una obra de teatre. Entre els actors hi havia Jordi Oms Solà, un xicot de Mataró que feia el servei militar a la Seu d'Urgell i que havia convidat un amic seu, amb qui havia fet Els Pastorets i altres obres d'esbarjo al seu poble, que es deia Esteve Albert i Corb.

Acabada la gravació, l'Esteve sembla que va rebre, sobtadament, una inspiració i va comentar que voldria posar en marxa algun espectacle especial. Ja devia tenir alguna cosa mig pensada perquè tot seguit va convidar els joves urgellencs a anar al claustre de la catedral.

Una vegada dintre el claustre l'Esteve Albert va exclamar: "Déu meu, quin claustre! Totalment abandonat, el pati interior tot ple de maleses. Només en un racó, un roser".

L'home es va transformar: "Aquí podríem representar L'anunciació feta a Maria de Paul Claudel... L'Àngel apareixeria darrere d'aquest roser....".

És el dia de Corpus de l'any 1956. En acabar la processó, l'Esteve, que ha baixat d'Andorra, convoca el quadre escènic de Radio Juventud i el grup de teatre dels antics alumnes de La Salle. Davant tots plegats fa la primera lectura de l'obra que es dirà: *El Retaule de Sant Ermengol*.

Què va passar dins del cervell sempre revolucionat de l'Albert? Com es va passar de la idea primigènia d'adaptar l'obra de Paul Claudel a una història local, com ara la vida de sant Ermengol?

Posats a fer alguna cosa molt millor que L'anunciació..., i sent com era, estudiós de la història del nostre país, va parir amb l'encert i el talent que avui tots coneixem *El Retaule de Sant Ermengol*. Tenia tots els ingredients per fer una bona obra. Tenia una bona història per explicar, que era la vida de Sant Ermengol, tenia un escenari natural i únic com un claustre romànic del segle XI i tenia els actors, que eren els joves entusiastes de la Seu.

El Dr. Josep Maria Llangort, llavors alcalde de la Seu, va

posar tota la seva fe i empena en el projecte. Els actors, fusters, electricistes, monges modistes, el dissenyador Cirici Pellicer, la capella de cantors del Seminari i mossèn Comes es van posar ràpidament a preparar sota la direcció del mateix Albert el que seria *El Retaule de Sant Ermengol*.

Dia 3 d'agost de 1957. A les 22.30 de la nit comença la primera representació d'*El Retaule de Sant Ermengol*.

Esteve Albert glossa la vida i miracles del sant amb llenguatge planer i precís, encara que en els assajos primers es prengué alguna llicència. Així, corregint l'actor que havia d'encarnar el pagès cec que demanava al sant que li tornés la vista amb la súplica: "M'han dit que feu miracles", no va ser del grat de l'autor la posada en escena i l'Albert li va dir al noi "No, home, no, més natural". A veure, digueu: "M'han dit que feu formatges".

En sentir tal cosa, l'electricista que deambulava ocupat en els focus, pel claustre va robar la resposta al sant: "Formatges els fa la cooperativa". "Això, això", va tronar l'Albert, vós dieu: "M'han dit que feu formatges", i vós dirigint-vos al Sant contesteu "Formatges els fa la cooperativa".

Des del punt de vista històric va caldre retocar el judici de Ponç sobre Cortiuda perquè apareguessin nous estudis històrics que variaven la intervenció i la presència d'alguns personatges, encara que substancialment el text seguís sent el mateix.

Les nombroses vegades que Albert va visitar-nos durant el muntatge d' *El Retaule* es va mostrar molt planer entre molts dels components i més d'una vegada el van acollir per sopar o dormir a casa seva. El comentari general era que tenia una

molta gana.

Esteve Albert va deixar d'intervenir més intensament en *El Retaule* a causa dels nombrosos muntatges que ocupaven el seu temps.

El Retaule, finalment, es va dur a terme amb algunes correccions i encara, tardanament, amb la supressió i l'afegit d'algunes escenes. I sempre amb la dedicació absoluta, fins avui, dels components de la llavors *Radio Joventud*. alguns de la secció fotogràfica de La Salle i certa col·laboració popular, no gaire nombrosa per cert, però sí entusiasta. El record que va deixar als que el vam conèixer va ser inesborrable i es manté viu fins avui .

GRABALOSA
METÀL·LIQUES

TANCAMENTS ALUMINI I PVC
PORTALS DE GARATGE
PORTICONS SEGURETAT
SERRALLERIA
PORTALS DE JARDI

9 7 2 7 8 8 0 2 8

WWW.GRABALOSA.COM

Esteve Albert i el PIRINEU

El Retaule de Sant Ermengol.

Text_Lluís Obiols Perearnau

Director del Retaule de Sant Ermengol

CINQUANTA ANYS D'ESPECTACLE A LA SEU D'URGELL

L'any 1957 un grup d'urgellenques i urgellencs començava a representar el *Retaule de Sant Ermengol*: una obra de teatre que escenificava, en el marc extraordinari del claustre romànic de la catedral de la Seu d'Urgell, alguns episodis de la vida del bisbe sant Ermengol, un personatge clau de la història de Catalunya durant el segle XI.

Sant Ermengol va ser bisbe d'Urgell des de l'any 1010 fins a la seva mort el 1035, i és sense cap mena de dubte una de les grans figures polítiques d'aquell moment. Fill dels vescomtes de Conflent, de ben jove ja el van enviar a estudiar a la Seu, on era bisbe el seu oncle Sal·la. Va ser un gran reformador eclesiàstic, impulsor de les construccions d'esglésies, conqueridor de territori cap al sud, llavors en mans musulmanes i, sobretot, promotor de grans obres públiques de comunicació. Un exemple ben clar, conservat fins avui dia, és l'obertura del camí dels Pontarrons, a l'estret de Trespunts, entre la Seu i Organyà, amb unes grans arcades de pedra que mil anys més tard continuen arrapades a la penya. Un altre exemple és la construcció del pont de Bar, on el dia 3 de novembre de l'any 1035, en una visita d'obres, va caure al riu i va perdre la vida. Ben poc temps després de la seva mort ja era venerat com a sant, i durant

segles es van treure les seves relíquies en processó pels carrers de la Seu invocant-lo per demanar la pluja en temporades de sequera.

Un personatge com aquest mereix sens dubte un record a tots nivells. Això ho tenia molt clar l'Esteve Albert i Corp, dinamitzador cultural i personatge certament particular –del qual aquest proper 2014 en celebrarem el centenari del naixement–, que va escriure una obra de teatre sobre la vida del bisbe sant. Remenant la documentació que es conservava al bisbat, parlant amb alguns grups de joves de la Seu, i inspirat pel magnífic claustre romànic de la catedral, l'Esteve Albert va escriure els textos del *Retaule de Sant Ermengol*. Només faltava posar-lo en escena.

Els inicis de qualsevol espectacle no són senzills. I d'un espectacle com el *Retaule* encara menys. Calia fer un escenari adaptat al claustre, s'havia de buscar el sistema d'il·luminació que permetés representar una obra a l'estil dels espectacles de *son et lumière* tan en voga a França durant aquells anys, equip de so, vestuari, assajos d'actors... Tot plegat amb pocs recursos, però amb moltes ganes, molt temps, i molta dedicació dels seus impulsors. Finalment, el dissabte 3 d'agost de 1957 s'escenificava la primera representació del *Retaule de Sant Ermengol*.

Durant aquells primers anys, paral·lelament a l'embranchida turística de la ciutat, (s'havia acabat de restaurar la catedral i se sabia aprofitar el gran moviment de turistes que pujaven a Andorra), el *Retaule* es representava durant tot l'estiu, de juny

a setembre, tots els dissabtes, diumenges, festius i vigílies. Òbviament, organitzar una obra d'aquesta complexitat tècnica de forma absolutament amateur i durant tot l'estiu va anar produint un desgast en els actors i els impulsors, que l'any 1975 van iniciar una pausa que duraria deu anys. Passat aquest temps, es van reiniciar les representacions, que es van veure novament interrompudes l'any 1995 amb motiu de la restauració del claustre. En aquest cas, novament, el que havia de ser una pausa d'un any es va allargar fins al 2004. Des de llavors fins avui, cada estiu, el *Retaule* torna a prendre forma durant la primera quinzena d'agost al claustre de la catedral.

El *Retaule* consta actualment de deu escenes:

1-El terror de l'any mil. El canvi de mil·lenni serveix com a escena introductòria del *Retaule*. Sant Ermengol, ardiaca de la catedral, ja comença a assumir alguna de les atribucions del seu oncle, el bisbe Sal·la, i es posiciona com el seu successor en el càrrec.

2-L'expedició a Còrdova. L'any 1010 es va produir una expedició de comtes catalans a Còrdova, aprofitant les lluites internes entre els musulmans. El comte d'Urgell, que s'acomiada de l'ardiaca Ermengol abans de marxar, hi deixarà la vida. Posteriorment, Ermengol encapçalarà la protecció de la vídua i el jove comte orfe, menor d'edat.

3-La consagració. La tardor de l'any 1010 moria el bisbe Sal·la. Ermengol serà ordenat nou bisbe d'Urgell en una cerimònia que reunirà els principals magnats d'aquell moment, comtes i bisbes, presidits per l'arquebisbe metropolità de Narbona.

4-La canònica. Un dels primers actes de sant Ermengol com a bisbe és la reforma de la canònica. Els canonges de la catedral passen a viure en comunitat, per evitar la influència dels poders laics en el funcionament de l'Església.

5-Cortiuda. En aquesta escena s'afronta la faceta de Sant Ermengol com a defensor dels interessos de l'Església. Es tracta d'un judici en el qual es disputen els drets del poble de Cortiuda, sota la presidència dels comtes de Barcelona.

6-El pagès cec. La fama de sant Ermengol atreu un pagès que ha perdut la vista, i que li promet una vedella si la recupera. Sant Ermengol li retorna la vista perduda, però el pagès oblida la promesa que li havia fet...

7-Llumeneres. Ja gran, però en plena activitat, sant Ermengol va a Andorra, al poblet de Llumeneres, per descansar. Allí, envoltat de la gent senzilla del poble, fa un repàs de les seves actuacions al capdavant del bisbat.

8-Seguici. Sant Ermengol ha mort a les obres del pont de Bar. El seu cos és portat a la catedral de la Seu, en un seguici que aplega la gent dels voltants, entristida per la inesperada notícia.

9-El miracle de la pluja. En una temporada de sequera, les rogatives al sant acaben amb l'obertura de l'urna que en conté les relíquies. Mentre comença a rajar sang de les ferides del seu front, la pluja que necessitaven els camps i les collites comença a caure amb abundància.

10-Retaule final. Es tracta del moment final de l'espectacle, amb la totalitat dels actors a l'escenari. El so i la llum potencien l'arquitectura romànica del claustre i formen un veritable Retaule combinant la pedra i els actors.

Durant aquests més de cinquanta anys, el *Retaule* s'ha anat renovant i actualitzant sense perdre l'essència d'un espectacle amateur en el qual (aviat està dit!) hi participen un centenar de persones de les més diverses posicions ideològiques, sensibilitats religioses i extraccions socials, des de cinc fins a més de vuitanta anys d'edat. El *Retaule* és com una fotocòpia reduïda de la societat de la Seu. Tothom hi és benvingut, i tothom participa i col·labora, colze a colze, per tirar endavant amb aquesta iniciativa que és un referent cultural dels estius de la Seu.

Aquest any 2014 les representacions tindran lloc des del dia 2 fins al dia 10 d'agost, cada nit (si el temps ens ho permet!) a les 22:00 h al Claustre de la catedral de Santa Maria de la Seu d'Urgell. Hi sou tots convidats!

Fleca - Patisserie
Anna
Camí Ample, 1 - L'Escala
Tel. 972 77 10 12

l'eixida
JARDINERIA INTEGRAL
605 909 891
972 788 473
leixida@gmail.com

Esteve Albert i CATALUNYA del NORD

L'activitat catalanista d'Esteve Albert a la Catalunya Nord

Text_Daniela Grau i Humbert

Extrets de l'article inèdit “Sentit i gènesi de la Flama del Canigó”,

L'arribada. “El 1958, havent fent la coneixença a la Catalunya del Nord dels germans Grau pogué realitzar a Elna tot un seguit d'obres teatrals seves perquè trobà les persones idònies per compartir les seves motivacions: Roger Grau, apassionat pel descobriment amb Lluís Bassede del passat històric, ibèric i romànic ocultat per França, i Gilbert Grau que veié en la impulsió per Albert de la creació d'un grup de teatre, la possibilitat de tornar al jovent avergonyit, aculturat i acomplexat, l'orgull de ser català i fer-lo accedir al coneixement de la nostra cultura. Albert i els seus acompanyants eren acollits a la casa de Gilbert i la seva esposa Reina que posà generositat i talents de cuinera al servei de tots durant molts anys. Albert pogué fer interpretar a Elna el 1959 l'obra *Pyrene, el Pessebre Vivent del Rosselló, el Retaule de la Solitud* i ajudar els Grau en l'organització de la “Commemoració de la mort el 1409 del Patriarca de Jerusalem Francesc Eiximenis”. També representà *Canigó* a Sant Martí del Canigó amb la participació de Josep Deloncle. Possibilità als anys posteriors als joves poc adinerats que constituïen el grup Pyrene una memorable visita a l'Empordà de l'escriptora Víctor Català i la fabulosa descoberta de Barcelona Cap i Casal amb l'organització de representacions del Pessebre a Tarragona i Barcelona (Saló del Tinell). La col·laboració amb el grup durà decennis però ara només interessa comprendre els factors que concorren a il·lustrar els lligams entre els protagonistes Grau, Albert i Deloncle a principis dels anys 60.”

Amb Gilbert Grau. “Efectivament en una carta del 7 de novembre del 1965 (colpidora coincidència de les xifres perquè el tractat dels Pirineus fou signat el 7 de novembre del 1659) Grau escriu a Esteve Albert que “tothom juga el seu paper, des de fa anys, com ho sabeu jo jugo el paper de la re-unificació i l'alliberament de les terres catalanes. Gràcies a Déu i vós Albert...” L'afirmació no podria ser més contundent ni més rotunda. El 1965 Grau actua per tal que Catalunya, és a dir el conjunt dels Països Catalans, recobri la unitat i la llibertat. És capdavanter. Vol despertar la consciència nacional dels

catalans a banda i banda de la frontera.

Insisteix i explicita l'agraïment: “Això ho dic a pertot arreu perquè és la veritat que tots han de saber. Vós Albert heu fet per la pàtria ací en el Rosselló lo que eren i són encara avui dia incapaces de fer i aconseguir...., bé sé que no sou sol a haver treballat per la causa comuna, jo tampoc, però tots dins un sector o altre hem afegit la pedreta per l'edificació....repeteix que vós heu estat el ferment el més important i tots els homes de bona fe ho han de reconèixer - i ho fan”. Grau al·ludeix també als contactes regulars amb Batista i Roca: “vaig anar a veure el Batista, el qual veig cada vegada que vé a Perpinyà i almenys una vegada durant la seva estància sopem junts amb el Deloncle i ell.”

Sobre la flama del Canigó: “la nit del 23 (juny de 1966) amb el Sr. Deloncle (conservador de la Casa Pairal) vam pujar a la collada d'Ares, vam fer aixecar les barreres i al torn del pal fronterer un rotllo de sardana va puntejar. Davant dels policies francesos i castellans tot va fer-se en català; Esteve Albert i en Deloncle feren uns parlaments molt patriòtics i si no varen anar a la presó serà que “els temps han vingut” o que la gent que participava era massa nombrosa i entusiasta”

Del passat al futur: “Les festes de Pau i Treva a Toluges, protagonitzades per Grau, Deloncle, Batista i Roca i Albert per a divulgar la tasca pacificadora del gran abat Oliba, i tot particularment el rol preponderant del bisbat d'Elna quant a la concepció de la Pau i Treva i de Toluges pel que fa a la seva proclamació. Un tema major segons ells per les seves ressonàncies polítiques.

Ja el 1961 Albert en una carta (6.01.1961) “a l'amic Gilbert” havia escrit que acabava d'escriure un llibre sobre un gran personatge del segle XI, l'abat Oliba, perquè estava convençut que “les coses llavors estaven com ara, quasi exactament. Acabava un món i en naixia un altre...Tot el problema nostre és que algú arribi a posar-se a l'altra de les circumstàncies, com aleshores escaigué”. Aquesta citació palesa les raons de l'interès per la història: no sols fer-la conèixer, sinó també treure'n lliçons i preparar el futur.

Esteve Albert i l'EMPORDÀ

Testimonis de persones de Bellcaire RECORDS DE BANDERA

Anant trenta-cinc anys enrere en el temps, em ve a la memòria l'inici de *Bandera de Catalunya*. Quan jo vaig conèixer l'Esteve Albert, l'Avi, ja feia segurament algunes setmanes que havia passejat per Bellcaire i se n'havia enamorat, voltant per les pedres del castell, imaginant i creant el que havia de ser l'obra de *Bandera de Catalunya* i donant-li vida. Per a quasi tots nosaltres, els bellcairencs, a partir de llavors, la vida ens va fer un tomb.

Vam començar a entrar a la nostra història. Nosaltres som gent senzilla, de poble, i mai ningú no ens havia mostrat les meravelles que aquesta història conté. I ell, perquè ho vivia tot apassionadament, ens ho va fer descobrir.

Molts, la immensa majoria, no sabíem res ni del comtat d'Empúries, ni dels seus comtes i comtesses, ni de la fi que va tenir el comtat, ni de la desviació del riu, ni de les invasions dels sarraïns, ni de tantes coses que l'Esteve Albert ens va mostrar amb infinita paciència a estones i amb una indulgència molt gran altres vegades.

De la seva vida particular, crec que no sóc jo qui ha de parlar-ne. Sé que va arribar a Bellcaire en un cotxe atrotinat i que tenia un aspecte extravagant, entre Quixot i pidolaire.

En aquell temps, jo tenia una botiga de queviures, i moltes vegades entrava a comprar un entrepà, i solíem parlar mentre el despatxava... Res més que això.

El cas és que quan va tenir la seva obra enllestida, va voler posar-la en escena, utilitzant el mateix entorn del castell. Per tant, parlava amb tothom qui li pogués facilitar la feina, i va començar a reclutar gent per donar vida als més de cent personatges que havien de sortir a l'obra, i, si algú no tenia paper i tenia ganes d'actuar, ràpidament li'n feia un a mida.

Tot primer, tothom defugia de fer teatre, potser per vergonya o per trobar tot allò irrealitzable, però de mica en mica, van anar sortint tots els personatges: el rei, els comtes i comtesses, el pelegrí, el castlà, els pirates, els soldats, la gent de poble... Tot va agafar forma i seguidament varen tenir lloc els assajos. Tot

un hivern, cada dia a plaça a assajar, suportant les inclemències del temps, sobretot les tramuntanades. Moltes vegades estàvem dues o tres hores a la plaça per no fer res.

De qualsevol tros de parrac o de sac et feia un vestit o un barret, que ell trobava meravellós i tots nosaltres, horrible. Les dones cosien tot el dia, fent capes, vestits, capmalls o tenyint robes... Quin temps... Ens contagiava entusiasme, tot i que també discutia molt acaloradament amb tot aquell que no entenia les seves idees.

Ara, amb el pas del temps, m'agrada veure les fotografies de llavors, sobretot la del quadre final. Érem tan joves, tan diferents..., i per desgràcia, n'hi ha tants que ja no hi són... Homes grans amb una eina a la mà per anar a girar el riu, dones que feien de poble entusiasmades. Recordo que moltes anaven a la perruqueria per sortir ben arreglades el dia de l'obra i no volien portar barret per no esperrucar-se. En el quadre del funeral del rei anaven a l'església amb mantellines brodades o de dol que tenien guardades a casa. Sortien amb sabates de taló, a pesar de recomanar-los mil vegades que portessin espadenyes de betes o sandàlies. A molts homes els sortien els pantalons de mudar per sota del sac o les mànigues de la camisa de quadres, o sabatilles esportives...

Tothom estudiava el seu paper: uns més llarg, altres més curt... D'altres no deien res... Va venir un moment que de tant escoltar les cançons tothom les cantava, i també sabíem el text de tots els personatges, ja fossin d'home o de dona, inclús la mainada ho recitava tot.

Al final, el dia acordat, Divendres Sant, es va poder estrenar *Bandera de Catalunya* amb tanta il·lusió per part de tothom, que era francament excitant veure com tot un poble intervenia en l'obra. Llavors jo treballava en el grup de ballet quan arribava el rei. La mainada es delia per fer de pirata i pujar per les pedres de la muralla. Els meus fills també, per descomptat, varen iniciar-se a *Bandera* pujant i baixant il·lusionats per les pedres. I ara, d'aquí poc seran els néts els qui ho faran.

Com passa el temps... Sembla que era ahir i ja han passat trenta-cinc anys. Un gran record per a l'Esteve Albert que resta a la nostra memòria i per a tots aquells que hi eren i ja no hi són.

Text_Catalina Puig

Esteve Albert i Bandera de Catalunya

Text_Abel Font

APUNTS CRONOLÒGICS DE L'ARRELAMENT D'UNA MATA DE JONC

Quan s'acabava l'espectacle, després de l'himne que cantàvem tots junts, alguns amb més bona fe que no pas bona afinació, el públic aplaudia. Vull pensar que amb ganes i satisfacció. I abans no afluessin aquells aplaudiments, tots sabíem que l'Esteve Albert apareixeria d'enmig de la foscor del pati de butaques i pujaria a l'escenari. El recordo al capdamunt de les escales de davant de la porta de l'Ajuntament –malaguanyades escales, aprofito per lamentar un cop més–, i allà feia la seva arenga. El discurs girava sobre eixos fixos, cada any: la història que ens contempla, amagada rere unes pedres “daurades i afinades pel vent i el sol de tants segles”; les institucions que no ens acaben de fer cas i que no volen entendre espectacles necessaris per a la reconstrucció d'un país malmès per quaranta anys de dictadura ni donar-hi suport; la fortalesa i la tossuderia de tot un poble que s'uneix per explicar la seva història...

La veritat és que aquelles arengues eren una part indissociable de l'espectacle. Després de dues hores llargues de representació, eren com la cirereta final del pastís, sense la qual aquest hauria semblat orfe.

Aquesta és la imatge nostàlgica –romàntica, si voleu– que per a mi més identifica l'Esteve Albert que vaig conèixer. Un avi que va arribar a Bellcaire de forma més o menys casual en un moment en què els astres es van alinear per fer possible un projecte que trenta-cinc anys després continua dempeus i amb una vitalitat remarcable. La celebració del centenari del seu naixement pot ser un moment propici per recordar quatre dades de la història de l'espectacle que ell va crear i Bellcaire ha assimilat com a propi.

EL BIG BANG

Quan Esteve Albert va aparèixer per Bellcaire es va trobar un cúmul de circumstàncies propícies per engegar un projecte com *Bandera de Catalunya*: un grup de teatre que acabava de quedar sense sala per a les seves representacions, can Vilà; un poble que es va deixar encomanar per aquest grup i que es va bolcar, amb orgull, a participar-hi; i sobretot, el context polític d'aquells anys. El país es començava a acostumar a votar (el desembre del 78, referèndum de la Constitució; el març del 79, eleccions generals; el 3 d'abril del 79, primeres eleccions municipals). El país bullia i Bellcaire no n'era pas una excepció. En aquelles eleccions municipals, s'hi presentaven tres candidatures –mai més no ha tornat a passar–

i totes es postulaven a favor de *Bandera*. També hi ajudaria l'associació de pares i amics de l'escola, creada cinc anys abans per defensar l'escola i dinamitzar la vida social i cultural del poble.

I enmig d'aquella ebullició, també bullia la plaça amb assajos que es feien eters en un temps que meteorològicament parlant eren més aviat freds. Ningú va escatimar hores ni esforços perquè tots volien fer-ho bé. I les primeres representacions de l'espectacle (19, 20 i 21 d'abril) van ser tot un èxit, sorprenent fins i tot per als mateixos participants, d'allò que havien assolit.

L'Esteve Albert havia concebut *Bandera de Catalunya* com a punta de llança d'un projecte molt més ambiciós. Aquell 1979 va projectar tot un festival d'estiu que incloïa activitats durant tot un mes, de la revetlla de sant Joan a finals de juliol. Projecte

actors escenificant Bandera de Catalunya

que avui en dia podríem trobar la mar de normal, vista la gran quantitat de festivals que es programen arreu. En aquell moment, però, va ser un projecte massa ambiciós, improvisat i mancat de suports tant humans com econòmics.

El festival es va estrenar amb representacions de *La cuca de llum* (23, 28 i 30 de juny i un altre dia que es va fer a Pals), un seguit d'escenes protagonitzades per bestioles de la fauna del país interpretades pels nens i nenes del poble, culminat amb una gran cuca de llum, la que donava nom al conte.

Entre *Bandera* i *La cuca de llum*, l'Esteve Albert ja feia tota una declaració d'intencions. Recuperació històrica d'un país anorreat per quaranta anys de dictadura, d'una banda, i divulgació de l'amor per la fauna d'aquest territori, de l'altra. Espectacles fets al territori i explicats per la gent que hi viu.

El festival es completava amb altres actuacions, la més destacada de les quals va ser la de la cantant occitana Josiana, presentant el seu disc *Cançons d'amor i de terra*. Va actuar a la plaça del 5 al 8 de juliol i signatures importants com les de Llätzer Moix o Montserrat Roig en parlaven al *Catalunya Exprés* i a *El Periódico*.

I encara, dins aquell festival, es va tornar a representar *Bandera de Catalunya*, els dies 14 i 15 d'aquell juliol.

Poca assistència a la majoria d'actes, mala coordinació amb altres activitats que es feien al poble, poca propaganda, errors de programació, improvisació i canvis d'última hora van provocar que l'Esteve Albert caigués malalt d'esgotament després de les representacions de *Bandera* i se suspengués el festival.

Eufòria, consolidació i desencís

No es va tornar a programar mai més el festival d'estiu ni *La cuca de llum*. Però l'experiència de *Bandera de Catalunya* per Setmana Santa, sí que es va mantenir l'any següent. I l'altre, el 1981, es pot considerar com el de la consolidació. Aquell any tots els actors importants tenien substituït, es va imprimir el llibret, es millorava el vestuari, creixia el nombre d'actors participants i es convertia en "espectacle internacional", ja que es va representar a Avinyó pel Dia Mundial de les Mireies (23 maig 1981).

L'any següent, 1982, es faria un pas important en l'organització interna amb la creació del patronat, format inicialment per 17 persones. Era l'òrgan que havia de vetllar per tots els aspectes organitzatius de l'obra. L'eufòria es mantenia i la plaça s'omplia com mai. La premsa d'aquell any parlava de 1.200 espectadors, una xifra que fins avui no s'ha repetit més. Va ser l'últim any d'eufòria.

El 1983, el mal temps va fer que l'assistència de públic caigués fins als 400 espectadors. Però la patacada més forta encara havia d'arribar. Aquella primavera hi va haver noves eleccions municipals i, el mes de juny, el primer ple del nou mandat acabava amb l'oposició demanant la dimissió de l'alcalde per les obres de rehabilitació de l'entorn del castell, que considerava il·legals per no haver-les posat a exposició pública. Les obres, iniciades just l'endemà de les eleccions, canviaven radicalment la fesomia de la plaça, ja que s'eliminaven les escales del davant l'església i l'ajuntament i se substituïen per un pont que salva el nou fossat que envolta el castell. No dubto que, si el poble l'hagués seguit, l'Esteve Albert hauria estat el primer a agafar el pic i la pala per ensorrar aquell pont que encara avui fa més nosa que servei.

GRISOR I INÈRCIA

La *Bandera* de 1984, primer any amb l'escenari renovat, va ser l'última que es feia per Setmana Santa. No parava de decaure l'assistència de públic i es va acordar un trasllat buscant més bon temps, per la Pasqua Granada. Així es va

fer els anys 85, 86 i 87, amb dues representacions cada any. Es va demostrar que no era pas només el temps el que marcava l'assistència més o menys massiva de públic. I el 1988, es va tornar a fer per Setmana Santa i des de 1989 s'acotava a un sol dia, el Divendres Sant.

Van ser uns anys molt difícils, en els quals es va perdre la unitat d'acció entre tots els qui hi participaven. Al patronat es van enfrontar la postura del "s'ha de mantenir com sigui" amb la del "val més plegar dignament que no mantenir-ho per força". S'imposaria la primera opció, el patronat va quedar molt delmat de membres i *Bandera* es mantindria viva amb un fil d'alè, representant-se més per inèrcia que per res més.

BANDERA SENSE L'AVI

L'any 1993, ja amb una salut molt delicada, va ser l'últim any que Esteve Albert va veure *Bandera*. Precisament l'últim any que la qui fou una de les seves muses, la M. Dolors Masferrer, hi cantava. Ella va ser qui va escriure les melodies de les balades de l'obra i qui les havia cantat des del primer any. No va ser fàcil substituir-la.

L'any següent entrava saba nova al patronat, entre ells jo i la Mercè. D'alguna manera es pot interpretar com que joves que havien crescut amb *Bandera de Catalunya* en volien prendre el timó, decebuts de veure com la inèrcia dels últims anys no feia més que reproduir els conflictes polítics del poble. Durant aquells anys es van redactar els estatuts que donaven reconeixement jurídic a *Bandera de Catalunya* com a associació cultural (aprovats definitivament el 1996). Però sobretot es feia un esforç des del punt de vista escènic per agilitzar l'espectacle i fer-lo una mica més amè i entenedor.

La mort de l'Esteve Albert, l'octubre de 1995, va coincidir de ple amb aquest procés de rejuveniment de *Bandera*. Coincidint amb la primera Setmana Santa sense Esteve Albert, va néixer la revista *El Castell*, editada per l'Ajuntament. El primer número va ser un monogràfic en homenatge seu.

Fets destacables de la dècada dels noranta van ser l'actuació, l'any 1994, a la plaça de la vila de Torroella, amb motiu dels 700 anys del castell del Montgrí; l'edició del llibre amb el text íntegre de l'obra, el 1998; o l'edició del CD, el 1999. El 2001 TVE i TV3 van desplaçar equips mòbils dels programes *Catalunya avui* i *En directe* per fer connexions en directe amb els assajos de l'obra, signe que els mitjans començaven a tenir-nos una mica més en consideració.

Es va anar recuperant assistència a l'única representació anual i més d'un any la plaça es feia petita per encabir-hi tot el públic que venia. El 2002 va ser una excepció, ja que la pluja va

fer suspendre l'única representació programada. Va ser només una ensopegada abans d'encarar el 25è aniversari i els anys més brillants des del naixement de *Bandera*.

VINT-I-CINQUÈ ANIVERSARI I ANYS D'OR

L'any 2004 va ser un autèntic punt d'inflexió. Amb un equip renovat a la Junta, i havent fet jo i la Mercè un pas enrere per dedicar-nos només a la direcció escènica, es va recuperar la doble sessió (divendres i dissabte), es va crear el mercat medieval i es van impulsar un munt d'activitats paral·leles per articular tot un cap de setmana festiu i divulgatiu a l'entorn del nucli de *Bandera de Catalunya*.

Tot i les innegables dificultats, crec que des del 25è aniversari fins al 2007 es van viure uns anys d'eufòria com mai s'havien viscut des de l'estrena. Exemples en són la consolidació del mercat, la millora escènica amb les escales noves davant del pont, la nova torre de llums, la compra de patrimoni com les cadires i les estufes o l'establiment de la taverna que va ser l'atracció i el punt de trobada l'any 2007.

La llavor que havia sembrat l'Esteve Albert aviat faria trenta anys semblava més arrelada que mai. I el més bonic de veure era com el carro l'estirava una junta cohesionada, amb una energia que semblava inesgotable, formada bàsicament per gent que l'any 79 no eren més que uns marrecs. S'havia completat un canvi generacional que assegurava la continuïtat del sarau.

actors escenificant *Bandera de Catalunya*

Però tot allò se'n va anar en orris pels lamentables fets que van succeir després de les eleccions municipals de 2007.

NOMÉS UN PARÈNTESI

Hi ha prou rastre escrit del que va passar el 2007. No em recrearé pas ara a reiterar-ho. Només una reflexió: per bé i per mal, *Bandera* sempre ha anat molt lligada a la política municipal. Va néixer el mateix mes de les primeres eleccions municipals i es va beneficiar de l'eufòria del moment. En els moments més grisos, es va mantenir gràcies al lideratge de l'alcalde, Montserrat Bonmatí. Més discret va ser l'alcalde que la succeí, en Joaquim Vilanova, que, amb tot, va possibilitar el conveni amb l'associació que garantia l'estabilitat de l'espectacle. Amb en Joan Font, l'Ajuntament s'hi va implicar de ple, sobretot a l'hora de trobar recursos econòmics d'administracions superiors. No hi va haver manera de trobar ponts de diàleg amb l'Ajuntament de Jaume Gifre, amb les nefastes conseqüències de tots conegudes. I sembla que l'entesa torna a ser completa amb el consistori actual, presidit per David Font. Tanco parèntesi només per afegir que, per bé o per mal, *Bandera* no es pot fer sense la implicació de l'Ajuntament.

LA REPRESA

Tant és així que l'endemà mateix de l'últim canvi de govern a l'Ajuntament es van començar a moure fils per recuperar *Bandera*. I es va aconseguir amb l'encert d'haver format una junta directiva sense cap membre –o quasi cap– de l'equip anterior. Una renovació que demostrava que dels enfrontaments del passat no hi quedaven ni vencedors ni vençuts. Bé, sí que hi havia vencedors, és clar: el poble i *Bandera de Catalunya*. La nova junta encarregà la direcció escènica a Ramon Manent, que ha aportat una nova lectura escènica de l'espectacle, regirant els ulls cap a l'espectacle original tot obviat els canvis aplicats al llarg del temps i marcant perfil propi, com a músic que és, introduint noves músiques a les escenes finals, en textos que fins ara només havíem escoltat recitats. Un dels canvis fonamentals ha estat també la implicació de múltiples veus del poble en els cants que fins abans del parèntesi havien estat protagonitzats només per veus professionals.

Ja s'han fet tres edicions de *Bandera* des d'aquell parèntesi. Ara tocaria dir, altre cop, que no han estat anys fàcils. Que

1er programa de Bandera de Catalunya

amb tan sols tres anys hagin hagut de passar dues juntes diferents –i que la segona ja hagi patit una crisi important aquesta última temporada–, ja es demostra com n'és, de difícil, moure sensibilitats col·lectives sense trepitjar ulls de poll.

UNA MATA DE JONC

Amb tot plegat, trenta-cinc anys després que l'Esteve Albert aterrés per Belcaire, vull pensar que el poble s'ha fet seva la *Bandera* que ens va ensenyar i se la continua estimant. Estic convençut que la mata està ben arrelada i que, per més que la lliguin amb una corda ben forta, no n'hi ha prou amb vuit ni amb molts més homes que l'estirin per arrencar-la.

Gràcies, Esteve!

Llarga vida a *Bandera*!

MASFERRER PER MANENT

Text_Ramon Manent

La Ma Dolors Masferrer és una persona extremadament discreta i gens amiga de fer-se veure i de donar a conèixer les seves coses. Amb tants anys que fa que la conec no en puc donar massa dades concretes fora de les quatre que tinc clares.

Va néixer a Sant Feliu de Guixols, segurament a finals del 40. El seu pare, Narcís Masferrer, va ser un dibuixant, ninotaire, pintor i home de teatre, molt prolífic, celebre i apreciat a St.Feliu. Família de molt bona gent, missaires i senzills.

Llicenciada en matemàtiques i tota la vida ha exercit de professora de secundària a instituts de Figueres i St.Feliu. També va estudiar art dramàtic a l'institut de teatre de Bcn però mai ho va tenir com una activitat plenament professional.

No sé com va conèixer l'Esteve Albert però sé que el va acompanyar molts anys en les seves recerques, dibuixant-li els llocs, monuments, runes, pedres, plantes, etc. que investigaven. L'Esteve Albert li tenia un respecte i una admiració que impressionava. També l'ajudava a enregistrar les cançons que recollien i moltes d'elles se les aprenia i les cantava en petits recitals, presentacions o espectacles dels que muntava l'Esteve Albert. Acompanyada per la citara bavaresa de la Waldi Jungbauer va enregistrar un single amb quatre cançons araneses, l'any 1976. Va ser co-fundadora amb mi del grup Bitayna cap a finals del 80 i hi va cantar un tres o quatre anys, no ho recordo bé. Abans havíem format un grup que es deia Cantus Firmus que assajava a Bellcaire.

És de destacar la seva innata facilitat per realitzar molt bé qualsevol treball artesanal que es proposi: ceràmica, tapis, dibuix, macramé, cal ligrafia, dansa. Darrerament sé que s'ha posat a estudiar la guitarra clàssica i estic segur que ho fa molt bé. TOT HO FA A LA PERFECCIÓ. I amb una modèstia que encara és

Conxita Egea, Roger Campredon, Maria Dolors Masferrer i Esteve Albert a Elna, principis dels 70. Fons Família Albert.

mes d'admirar. També li agrada molt viatjar, l'excursionisme, ballar i la conversa amable, ha estudiat esperanto, ha practicat el cant gregorià i el gospel i una pila de coses que li criden sempre la seva inesgotable curiositat per la cultura i la vida en general.

Actualment està jubilada, viu a St.Feliu i estic segur que no s'avorreix mai. He estat remenant carpetes, programes i cartells i enlloc apareixen dades biogràfiques objectives, ni sé de cap llibre o publicació que especifiqui el seu curriculum. Ara, tot el que t'he dit és rigorosament cert i no hi ha ni una pisca d'exageració. Potser falta dir que és extremadament sensible i que va voler deixar els escenaris entre altres coses perquè l'atabalaven molt els equips de so. Com he dit abans no sap el que és la vanitat - qualitat o defecte? - gairebé indispensable per a fer una carrera com la que jo vaig proposar-li amb Bitayna. Sempre he sospitat que la vaig "cremar". Suposo que va apareixer a Bandera de Catalunya de la mà de l'Esteve Albert doncs segur que ja es coneixien d'abans. Crec que hi actuà des del primer any.

Tothom recorda les seves interpretacions de les cançons de Bandera com inigualables.

DESBROSSADORES DANÉS, S.L.

NETEJA DE VORES, DE CARRETERES,
DE CAMINS, DE CAMPS, DE RECS,
PINEDES, MARGES I PARCEL·LES

Carrer Major, 27
Tel./Fax: 972 76 50 62
Mòbil: 629 86 95 95
e-mail: desbrosdanes@terra.es
17141 BELLCAIRE D'EMPORDÀ

TAXIS AYALA

Més de 40 anys al seu servei

Alfons: 619 75 02 40

Anna: 609 62 07 65

24h: 660 23 64 03

taxisayala@hotmail.com

Carrer Ponent, 8-B - 17130 L'ESCALA (Girona)

VISITES TEATRALITZADES al Castell Palau de Belcaire d'Empordà

Text_David Font Saballs

Alcalde de Belcaire d'Empordà

BANDERA D'ESTIU

El nostre poble, Belcaire d'Empordà i Bandera de Catalunya A.C., s'han sumat, com no podia ser d'altre manera, als actes commemoratius del centenari del naixement d'Esteve Albert i Corp, que aquest any 2014 es celebra arreu de Catalunya.

Esteve Albert, en el seu pas pel nostre poble a finals dels anys setanta, va motivar, il·lusionar, convèncer i engegar una obra de teatre històrica "Bandera de Catalunya", amb una colla de veïns del poble. Aquella iniciativa de representar una peça del mosaic, dels fragments que ben travats permeten la reconstrucció del conjunt de la història de Catalunya, i més concretament la història del comtat d'Empúries al segle XIII i XIV, ha esdevingut un signe d'identitat per Belcaire d'Empordà.

El coneixement del nostre passat ens fa sentir orgullosos com a poble i augmenta la nostre consciència nacional. Aquesta era la voluntat de l'Esteve Albert, fer descobrir el que s'amaga

darrere les pedres del castell-palau de Belcaire "daurades i afinades pel vent i el sol de sis segles", frase que tan sovint li havíem sentit dir.

Aprofitant la commemoració del naixement de l'Esteve Albert, i continuant amb la seva estratègia de difondre la història i la cultura popular catalana mitjançant el teatre participatiu, el poble de Belcaire d'Empordà vol agrair-li la immensa tasca feta, continuant any rere any representant l'obra Bandera de Catalunya, així com d'altres de les seves obres, com La cuca de llum i el Pessebre vivent.

En aquest sentit, la proposta per segon estiu consecutiu, de les visites teatralitzades al castell pretén oferir una mostra d'algunes de les escenes de Bandera de Catalunya, i així acostar-nos a través del recorregut per dintre del castell acompanyats per les explicacions de diferents personatges de l'obra, el context històric de la fi del comtat d'Empúries i la seva annexió a la corona catalana-aragonesa.

Francesc Pujols i Esther Pujol protagonitzant Bandera d'Estiu 2014

CONSTRUCCIONS I REFORMES **El Rajaret, s.l.**

Plaça Compte d'Empúries, 12
17141 Belcaire d'Empordà

Mòbil 657 970 072
Tel. 972 78 82 09

BAR RESTAURANT **CAN GABI**

ESPECIALITAT EN ESMORZARS DE
FORQUILLA, MENÚ I CARTA.

Tel. 972 76 58 75 / 699 02 09 95

Local social, zona esportiva de Belcaire d'Empordà (Girona)

Acte final de la Cuca de Llum protagonitzada pels alumnes de l'escola El Rajaret

CANTATA LA CUCA DE LLUM

Text Montse Pareta
Mestra especialista de música de la ZER Montgrí

El passat 8 de març, els nens i nenes de tots els cursos de Primària de l'escola El Rajaret van representar la Cantata La Cuca de Llum al Local Social de Belcaire.

Amb aquesta Cantata l'escola es va voler afegir a la celebració del Centenari de l'Esteve Albert, cantant i recitant poemes sobre diferents animalats, escrits per l'Esteve Albert i la Montserrat Vayreda i musicats per la Mª Dolors Masferrer.

A la dècada dels 70 l'Esteve Albert havia dirigit una petita representació al voltant del poema La cuca de Llum, per això després de més de 30 anys feia molta il·lusió que la tornessin a representar els nés d'aquells vailets que ja havien recitat els poemes a l'escola del poble.

Només començar el curs es va iniciar la feina d'aquest projecte tan engrescador, juntament amb en Ramon Manent vàrem portar la direcció musical, la Mª Mercè Rovira va ser la responsable del vestuari i les mestres de l'escola van portar el treball pedagògic dels poemes.

Per començar aquest treball disposàvem de poemes musicats, però ens faltava el lligam d'una història, un fil conductor, va ser en Ramon qui amb molt d'encert se'n va encarregar.

A l'escola ens vam organitzar la mar de bé, les mestres feien aprendre els poemes poc a poc, recitant, frasejant, trobant el sentit a les paraules, explicant què volia dir cadascuna d'elles, què volia fer entendre l'autor... i a la classe de música em vaig encarregar d'ensenyar les melodies i aprofitava qualsevol nota o ritme per introduir-hi el llenguatge musical.

Val a dir que la cançó inicial i que donava nom a la Cantata, el poema de La Cuca de Llum, va ser la que més èxit va tenir, la melodia i l'argument del poema va captivar-nos a tots, sobretot l'última frase del poema "i la cuca creu que un germà veu quan mira un estel".

Un grup de mares i àvies varen ajudar a la Mª Mercè en la confecció del vestuari, seguint els dissenys que havia fet l'Atena Pou. La dedicació i entusiasme de totes plegades va fer que en sortissin uns vestits on no hi faltava cap detall. Paral·lelament, els nens i nenes que formaven part del cor, van aprofitar les classes de plàstica per fer els complements dels animals que representaven.

I va arribar el gran dia, ajudats per l'acordió diatònic d'en Pol Aumedes i les flautes de bec d'en Ramon Manent. Els nens i nenes van actuar dalt de l'escenari amb una professionalitat envejable. En David Sallarés ens hi va ajudar com a responsable del llum i so.

Els narradors ens explicaven que la Cuca de Llum tenia molta gana i cap dels animalons que s'anava trobant li volia donar menjar. Així van aparèixer el mussol, els cargols, el lluert, el gripau i molts més, fins que finalment van ser les formigues que a canvi d'il·luminar el seu niu li van donar menjar.

La Cantata va ser un èxit, l'alumnat es va sentir molt recompensat després de tanta feina feta.

I pels qui hi vam ajudar va ser molt bonic comprovar com aquest gran projecte interdisciplinari va poder unir escola, famílies i poble.

I això no és tot! Juntament amb el professorat de les escoles d'Albons i d'Ullà es va preparar a tot l'alumnat de la ZER i el dia 11 de març es va representar la mateixa cantata al Local Social.

Va ser molt enriquidor comprovar, una vegada més, la màgia que té la música, aquest gran poder d'unió i de seducció.

Moments previs a l'actuació de la Cuca de Llum

LA CUCA DE LLUM

La cuca de llum
se'n va a la tum tum
a cercar el sopar.

Com que es fa claror
amb el llantió
prou en trobarà.

Se'n va escorcollant
darrera i davant
tot el seu indret.

La gana que té
li fa mirar bé
cada raconet

La llum que ella fa
atreu en passar
l'esguard de tothom.

Insectes i ocells
de tots els vorells
la criden pel nom.

Així sentireu,
si bé ho escolteu
que al cor de la nit
quan ve Sant Joan
aixeca aquest cant
un cor infinit.

La cuca de llum
se'n va a la tum tum
a cercar el sopar.

Com que es fa claror
amb el llantió
prou en trobarà.

El bosc que això sent
ho fa cantar al vent
per terra i pel cel

la cuca creu
que un germà veu
quan mira un estel.

Escena dels cargols, la Cuca de Llum

Escena la Cuca de Llum i la marieta

PESSEBRE VIVENT CANTAT

de Bellcaire d'Empordà (desembre 2012)

Al castell palau dels comtes d'Empúries

Text_Ramon Manent

El 30 de desembre de 2012, Bellcaire d'Empordà es va sumar a la llarga llista de pobles catalans que organitzen en aquestes dates un pessebre vivent. Per primera vegada en la història de Bellcaire, un grup entusiasta de bellcairencs format per jovent, mainada i gent gran va preparar un nou pessebre vivent que es presentava com un passeig musical acompanyant les figures del pessebre a l'entorn de les pedres centenàries del castell palau de Bellcaire.

La posada en escena va fer reviure les escenes més conegudes dels nostres pessebres casolans, que es van presentar tot fent seguir al públic una mena de cercavila nadalenca conduïda per una mitja cobla d'instruments tradicionals (flabiol i tabal i sac de gemecs). Les escenes escollides –l'Anunciació a la Mare de Déu, les figures del camí de Betlem, el caganer, l'Anunciació als pastors i el Portal de Betlem– es van il·lustrar amb cançons i nades tradicionals que cantaven els mateixos actors.

El *Pessebre vivent cantat de Bellcaire* és un modest homenatge a Esteve Albert i Corp, autor molt vinculat al poble per ser el creador de l'espectacle *Bandera de Catalunya* i també pioner de tots els pessebres vivents de Catalunya d'ençà que ell creà el d'Escaldes d'Engordany, l'any 1957, a Andorra.

L'objectiu que ens proposàvem –i crec que ho estem aconseguint –era el de generar una activitat d'arrel absolutament tradicional que engresqués els bellcairencs, que interessés els forasters i sobretot que esdevingués amb el temps un punt feliç de trobada, de creativitat col·lectiva, d'identitat i de cohesió social.

**PESSEBRE VIVENT CANTAT
BELLCAIRE D'EMPORDÀ**

2013

ANIMAT I PARTICIPAT!
ENS NO PASSAREM MOLT DE!

CALENDARI

ASSAIGS DEL COR I DIÀLEGS:
Els Dimecres a les 18 h al Centre Cívic

REPARTIMENT DE PERSONATGES I INICI DE CANÇONS:
Dimecres 20 de Novembre

CANÇONS I DIÀLEGS:
Dimecres 27 de Novembre
Dimecres 4 de Desembre
Dimecres 11 de Desembre
Dimecres 18 de Desembre

ASSAIGS GENERALS:
Divendres 27 i dissabte 28 de Desembre (amb llums, vestuari i aforçats)

REPRESENTACIONS:
Diumenge 29 de Desembre a les 18 h, 19 h i 20 h.

Organitzat: Ajuntament de Bellcaire d'Empordà

Cartell del pessebre vivent cantat, Bellcaire d'Empordà (2013)

NARCÍS MATAS

www.narcismatas.com

CONSTRUCCIÓ
REHABILITACIÓ
ENDERROCS
EXCAVACIONS

Tel: 972 78 01 26
Fax: 972 78 04 38
c/ Padro, 27
17142 - VÍREGAS
a/e: info@narcismatas.com

CARLES GIFRE QUER

Plaça Comptes d'Empúries, 8
Tels. 972 78 85 04 - 972 78 85 96
17141 BELLCAIRE D'EMPORDÀ

SOLÉ I JARDINERS

EXPERIÈNCIA I PROFESSIONALITAT

Núm. de mòbil: 653 922 390
Adreça electrònica: soléjardiners@telefonosm.com
Adreça: C/ Cassi, s/n d'Elia S.N.
Bellcaire d'Empordà 17141 Girona

ENDREÇA EL PESSEBRE

Pels qui van cercant Déu, faig el Pessebre
 –pels qui El cerquen amb ganes de trobar-lo–;
 pels qui, nets de cor, voldrien ésser-ho
 i estimen la flor blanca, la flor pura,
 immensa que és la neu –que amb ben minúsculs
 pètals, cobreix tota la serralada–;
 pels qui enyoren les fonts de l'alegria,
 que són encara les de l'aigua fresca;
 pels qui glateixen per l'amor de l'aire
 tranquil dels cims i de les valls recloses;
 pels qui comprenen que, en les cases rústegues
 i en els rostres colrats, la joia nia
 com un ocell que té horror de les reixes.

Pels qui van cercant Déu, faig el Pessebre...
 perquè els infants tornin a tenir ales
 i els joves i les noies s'engalanin
 amb la roba folgada d'altres dies
 I els homes i les dones recompinguin
 el gest noble i honest de la pregària
 del cant ingenu i del genoll en terra,
 a ple camp, reverint el Gran Misteri...
 Perquè el bou sigui bou i l'ase
 estimat de debò i Sant Josep sigui
 un artesà de bona mà i la Verge,
 una donzella, a tots ulls, preclara...
 Déu sigui un Nadó, igual com els altres.

Esteve Albert
 (Del poemari *Posobres d'Engordany*, 1957)

PER QUÈ HEM FET EL PESSEBRE ?

Perquè hem fet el Pessebre?
 Hem fet el Pessebre perquè les noies cantessin
 amb els avis i els infants, plegats,
 la mateixa cançó.
 Perquè les pedres antigues parlessin
 de molsa, de rius i de camins,
 de suros posats pels segles
 i de focs que il·luminen la nit.

Perquè els infants juguessin
 a no ser ells mateixos,
 sinó la màgia d'uns pastorets
 entremaliats i contents.

Hem fet el Pessebre per fer-me Rabadà
 i encendre un foc que donés pau i joia
 als cors esverats i nerviosos d'un poble petit.

Hem fet el Pessebre perquè la Paraula visqués
 i donés llum en la veu sàvia d'un àngel cantant

Hem fet el Pessebre per retrobar
 l'alegria de donar a un nen que és Déu,
 tota la nostra nuesa, la pobresa de tots.

Bellcaire d'Empordà, 28 de desembre 2012

1957 2012

Pessebre vivent de Bellcaire d'Empordà

EL nostre ENTORN

la cuca de llum

(*Lampyris noctiluca*)

Text_Flavi Saballs

"I una cuca de llum que no fa llum és la cosa més trista que sobre la terra hi pot haver." Quan Esteve Albert va escriure aquest fragment de *La cuca de llum*, era freqüent veure aquests petits insectes a les vores de camins, recs i rierols, i mai no ens haguéssim imaginat una nit d'estiu sense la claror d'aquests petits animalons. Actualment veure una cuca de llum s'ha convertit en un fet anecdòtic. Molts dels nens que varen interpretar *La cuca de llum* d'Esteve Albert aquesta passada primavera, per primer cop van conèixer l'existència d'aquest insecte que il·luminava les nostres nits d'estiu.

Què ha passat? Per què ja no veiem cuques de llum? La disminució d'aquesta espècie es deu a un procés de "canvi global". El canvi global és un conjunt de canvis ambientals produïts directament o indirectament per l'ésser humà. Dintre d'aquests canvis, hi podem trobar: el canvi climàtic, la industrialització de l'agricultura, la globalització...

La cuca de llum és coneguda per la seva particularitat d'emetre llum des de l'extrem de l'abdomen. Aquest fet s'anomena bioluminescència, capacitat de produir llum de certs organismes vius. La cuca de llum té òrgans lumínics situats sota l'abdomen que amb l'absorció d'oxigen reacciona, amb una substància anomenada luciferina, i produeix energia en forma de llum. La llum de la cuca de llum és un senyal òptic que atrau els mascles per poder aparellar-se. Tot i això, també existeix la teoria que aquesta llum té una altra funció, en aquest cas de defensa: emetre un senyal lluminós fa que els altres insectes vegin la cuca de llum com un menjar poc apetitós.

LA CUCA DE LLUM (*Lampyris noctiluca*)

FAUNA

núm_3

Longitud: 1,2 - 1,5 cm

Identificació: Les cuques de llum són insectes de la família dels lampírids i de l'ordre dels coleòpters. Els mascles adults tenen la particularitat de tenir ales membranoses per volar. En canvi, les femelles no tenen ales, però són les que generen llum amb el seu abdomen.

Alimentació: Són depredadors especialitzats en cargols i bavoses. Immobilitzen la presa i la mosseguen amb les seves mandíbules fins a matar-la.

Hàbitat: Existeixen cap a 2.000 espècies de cuques de llum. La majoria es troben en regions humides d'Àsia i del continent Americà. Tot i així, en regions més seques com la nostra les podem trobar a les proximitats d'àrees humides i pantanoses, com ara recs i rierols.

Reproducció: Les femelles il·luminen per atraure el mascle per aparellar-se i fer la posta d'ous (ponen de 50 a 150 ous). Als 30 dies les larves eclosionen.

Amenaces: El mal ús de plaguicides, la pèrdua d'hàbitats humits, la contaminació lumínica, els canvis de temperatura o l'increment de depredadors. Les cuques de llum són molt sensibles als canvis ambientals.

ADELLOCSAN

associació de DEFENSA dels llocs SAGRATS ANCESTRALS

Text_Miquel-Didac Piñero

Seguint la inspiració i l'experiència de col·lectius de població autòctona ameríndia dels Estats Units davant l'especulació la destrucció del territori dels seus ancestres i per salvaguardar els seus indrets sagrats, el culte animista a l'aire lliure o en cavitats i necròpolis, l'any 1986, a l'Escala, l'Esteve Albert i jo mateix vàrem fundar ADELLOCSAN, l'Associació de Defensa dels Llocs Sagrats Ancestrals.

com a objectiu salvaguardar el patrimoni

prehistòric i intenta impedir la destrucció d'altars neolítics, a més de celebrar els solsticis d'estiu en llocs sagrats ancestrals com ara a l'Albera, el Montgrí, la serra de Rodes i el cap de Creus. En els inicis tenia vocació d'esdevenir una estratègia cultural transpirinenca a partir de la qual "esborrar" l'existència de la frontera, semblant als esforços de l'Esteve Albert per aixecar el monument a Lluís Companys al coll de la Manrella (Agullana).

Cal destacar el paper d'Albert, ja que, a més d'animador cultural, també actuava com a activista polític, tant en la clandestinitat, com més tard en la transició, i moltes de les seves accions "culturals" portaven implícita una alta càrrega ideològica al darrere, tal com passa a la representació *Bandera de Catalunya*. També en aquells anys vàrem treballar en el camp de l'impacte del catarisme als Països Catalans i l'agermanament català amb la cultura occitana.

Esteve Albert i Josep Pla

Text: Joan Badia-Homs

Josep Pla

Josep Pla i Esteve Albert a Aiguablava, anys 40. Foto Família Albert

La relació personal entre Josep Pla i Esteve Albert, dos literats i intel·lectuals allunyats en certs aspectes, però molt propers en d'altres, no va ser gaire sovintejada, però l'admiració i l'alta consideració eren mútues. Quan Esteve Albert venia a l'Empordà procurava visitar Pla al mas de Llofriu, on era molt ben rebut; la conversa es podia allargar hores. Com a fill de Palafrugell vaig gaudir de la coneixença de Josep Pla, i també, més tard, vaig mantenir contactes i converses, per desgràcia meva molt esporàdiques, amb Esteve Albert.

Recordo que un dia, al mas, Josep Pla em va comentar:

“—Sap qui va venir ahir? L'Esteve Albert, que venia d'Andorra, a qui vostè coneix. Interessant personatge, molt culte i d'una gran activitat!”

Em va quedar gravat a la memòria el breu retrat, que sembla extret d'un dels dietaris planians. Pla valorava “l'activitat”, el paper impagable d'activista de la nostra cultura d'Esteve Albert i Corp.

A l'extensa obra de Pla, hi trobem unes poques referències a Esteve Albert. Segurament, quan es veien, el gran prosista i memorialista empordanès procurava recollir informacions diverses, sobretot sobre Andorra. Era quelcom habitual en ell, Pla aprofitava amb habilitat la presència de gent que considerava fiable per satisfer la seva immensa curiositat intel·lectual. Així, al volum 27 de l'*Obra Completa* (“Un petit món del Pirineu”, 1974), en elucubrar sobre el pas d'Hanníbal i el seu exèrcit pel Pirineu, recull les opinions del “senyor Esteve Albert, que coneix Andorra i anys enrera hi treballà considerablement...”.

C/. Victor Català, 32
17257 - Torroella de Montgrí
Tel. / Fax 972 75 91 29
Mòbil 699 431 981

**VENDES, REPARACIONS I MANTENIMENTS DE
MAQUINÀRIA AGRÍCOLA INDUSTRIAL, HORTA I JARDÍ**

HONDA *The Power of Dreams* **STIHL®**

CAFÉ I COPES
CAFETERIA BELLCAIRE
c/ del Molí n. 41

EXPENEDORIA Nº 1

marques de tabac internacional, cava de pursos
Pagament amb tarjeta

Més endavant informa que “Esteve Albert ha fet un llibre sobre el pas de Verdaguer per Andorra, excel·lent”. I no s’oblida d’esmentar el vessant de creador d’espectacles a l’aire lliure: “A Andorra hi ha una música popular que alguns viatgers apreciaren. Sembla que les cançons populars catalanes, sobretot les nadalenques, agafaren a les Valls unes certes entonacions pròpies. Aquestes cançons foren aprofitades per a muntar el Pessebre Vivent d’Engordany, del senyor Albert”.

Albert escrivia sovint a Pla per informar-lo de temes que el podien interessar. Per exemple al volum 39 de l’*Obra Completa* (“El viatge s’acaba”), en unes “Notes per a un diari”, Pla anota que ha rebut “una carta d’Esteve Albert sobre el Rosselló”.

L’autor i impulsor de *Bandera de Catalunya* era, com tothom sap, un català de soca-rel, lluitador per les llibertats del nostre poble, condició que va demostrar al llarg de la seva vida amb multitud de realitzacions, obres literàries, espectacles teatrals i actuacions compromeses d’una diversitat sorprenent. Josep Pla, tot i haver entrat a Barcelona amb els vencedors de la guerra l’any 1939, va renunciar a ser director de *La Vanguardia* i es refugià al seu mas de Llofriu i després a l’Escala i a Cadaqués per dedicar-se primordialment a la seva obra de creació en català, una aportació cabdal a la nostra literatura.

Quan fa pocs anys es van anar publicant alguns epistolaris, la correspondència de Pla amb altres intel·lectuals, es va fer més intel·ligible i clar l’esperit de la seva defensa de la llengua i la literatura catalanes. Es tracta de cartes privades, que no eren destinades a la impremta: la sinceritat hi és indiscutible. A la postguerra escrivia al seu editor J. M. Cruxet: “Jo no puc fer més que ajudar a salvar les restes d’un gran naufragi”. I descrivia la situació del país després de la victòria franquista com la situació “més tràgica per la qual ha passat, en els

Josep Pla i dona i fills d’Esteve Albert
temps moderns, el nostre esperit”. I recomanava “crear amb les pedres disperses l’edifici de les més sòlides possibilitats de l’edició catalana normal”. Per defensar la llengua i les edicions en català Pla fins i tot llançava una proclama de resistència: “Lluitar és feina d’homes. Lluitar i guanyar és feina d’homes intel·ligents!”.

Esteve Albert i Josep Pla tenien en comú l’estima indestructible per la llengua i la cultura d’aquest país; ambdós hi van fer aportacions transcendents. Eren personalitats molt diferents, en alguns aspectes fins i tot contraposades, però en el fonamental eren dos pols que s’atreïen. A alguns els podrà sorprendre, però la seva amistat i complicitat esdevingueren inevitables.

[Pròxim] · SUPERMERCAT NURI
C/ MAJOR 37 · 17141 BELLCAIRE D'EMPORDÀ · 972 78 87 90

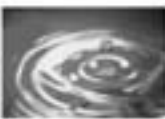
Spai Piscines

- CONTRATISTA D'OBRES
- PISCINES DE FORMIGÓ I DE POLIESTER
- TEMATITZACIÓ DE PISCINES I JARDINS AMB ROCA ARTIFICIAL

XAVIER PUIG VICENTE
C/ Lluís Albert, 15
17141 Bellcaire d'Empordà

Mòbil: 630.65.87.94
Fax: 972-78.86.96

www.spaipiscines.com
info@spaipiscines.com

EXPOSICIÓN:
Ctra. l'Escala, km. 2,9
17141 Bellcaire d'Empordà

Esteve Albert

COMPROMÍS POLÍTIC

Text_Josep Lluís Puig Pla

**ESTEVE ALBERT,
EN EL TEATRE
I EN LA POLÍTICA**

DEL MARESME A ANDORRA I PER L'EMPORDÀ

Des del seu poble natal, Dosrius, Albert es va traslladar a Mataró amb la seva família als 17 anys. Hi va arribar el 1931, a punt d'esclatar la República. Allí viurà els anys joves, una època apassionada i convulsa, quan tot semblava que es podia guanyar i que al final gairebé tot es va perdre.

Més tard, el 1955, s'instal·la a Andorra, però no va parar de voltar pels Pirineus, l'Empordà, la Catalunya del Nord, tot mantenint estrets lligams amb el Maresme, deixant-se caure un cop a la setmana per Barcelona i projectant-se finalment –als darrers anys de la seva vida– per la Catalunya Nova.

Esteve Albert és el creador o el 'popularitzador' dels pessebres vivents, com el d'Engordany a Andorra –iniciat el mateix 1955–, el 'Pessebre Vivent de l'Empordà' (que es va representar entre els anys 60 i 70 a la badia de Roses, a Pau i en altres poblacions) o el del Rosselló. Un dels més reconeguts va ser *De Nativitate Christi* amb textos de Sor Isabel de Villena, a Sant Vicenç de Montalt (Maresme) entre 1963 i 1968, representat també a Girona, Barcelona i altres llocs.

Albert és l'home que va moure masses en el teatre i que va portar al teatre masses d'espectadors. Sabia aprofitar una església, un castell, una platja o una plaça del poble per treure'n uns efectes escenogràfics de gran

Esteve Albert dins del seu cotxe

impacte. Obres seves de teatre històric o religiós van tenir gran èxit, ho sap prou bé la gent de Bellcaire amb *Bandera de Catalunya*. Una altra de les que encara es representen és *El Retaule de Sant Ermengol*, als magnífics claustres de la Seu d'Urgell.

Actiu polifacètic, també va fer investigació històrica sobre el Maresme, les valls d'Andorra i Occitània. Va emprendre projectes urbanístics, va fer promoció del turisme i va escampar les virtuts dels productes naturals, ja fossin les herbes, els fangs o les aigües. Entre les seves iniciatives, teatrals o d'altra mena, a les comarques gironines voldria recordar:

- Representació de *Solitud* de Víctor Català a l'Escala (1959), amb motiu del 90è aniversari de l'autora.
- Representació de *Medea* al port d'Empúries (1959).

Custals, S.L

Obres i restaura.

Llum, aigua, calefacció, gas i AC

Ctra. de l'Escala, s/n (km 3)
Tel: 972 78 81 62 - Fax 972 78 83 57
17 141 BELLCAIRE D'EMPORDÀ
custalssl@girona.com

GRUES FONTGARATGE

ASSISTÈNCIA 24H TALLER MECÀNIC
DESBALLESTAMENT RECANVIS D'OCCASIÓ

TEL 972 788 135 gruesfont@telefonica.net
FAX 972 783 456 CAMÍ VELL D'EMPORDÀ BELLCAIRE D'EMPORDÀ

- Homenatge al poeta rossellonès Josep Sebastià Pons (1967), en col·laboració amb Josep Pla. Recollit a l'*Obra Completa* de Pla, volum 39 (Destino).

- *Els almogàvers del Rei en Pere i Palamós*, en el 7è centenari de la vila marinera (1979).

- El Centenari de Francesc Pujols a Figueres (1982).

- Restabliment del menhir de Palaus a Agullana (1987).

A CTIVISTA SOCIAL I POLÍTIC

Un altre aspecte d'ell és el d'activista social i polític. De jove va ser membre actiu de la FEJOC (la Federació de Joves Cristians de Catalunya), una organització formada per laics, de renovació en el món eclesial i de signe catalanista. Va ser seguidor de la 'doctrina social de l'Església', les tesis que el papa Lleó XIII va impulsar des de l'encíclica *Rerum Novarum*, que volien marcar un punt mitjà entre les posicions conservadores i reaccionàries dels sectors més tradicionals i les revolucionàries i laiques (allunyades de l'Església) de les esquerres.

Políticament es va decantar per l'independentisme; el separatisme que es deia llavors. I es va fer militant del partit Estat Català i també del grup d'acció Nosaltres sols! Va ser membre de les milícies armades del partit, amb les quals va viure l'intent de revolta del Sis d'Octubre de 1934. El cop va ser avortat i el fet influí en la seva posició que va ser des de llavors més cauta, cercant l'entesa amb altres forces, tot i que sense renunciar als seus ideals.

Els interessos d'Esteve Albert en aquests àmbits eren diversos, si bé els hem d'entendre tots com a complementaris. Guiats sempre per una preocupació pel país, el seu reconeixement i el seu futur. I també preocupat per les persones i compromès amb la seva dignitat, el seu benestar i la difusió de la cultura.

Sense ser exhaustius podem enumerar alguns d'aquests punts d'interès:

- la cultura en general i la catalana en particular,
- l'arqueologia i el coneixement de la història,
- el catalanisme polític i la defensa de les institucions,
- l'Església i la seva relació amb la societat,
- el món obrer i el sindicalisme,
- el salvament de persones en perill durant les guerres
- i la interrelació entre aquestes realitats.

El seu radicalisme no li va impedir col·laborar amb persones diverses. Entendre-s'hi, ser comprensiu amb llurs posicions ideològiques distintes i valorar-les quan s'ho valia. També va col·laborar amb els serveis dels aliats a la Segona Guerra Mundial i va ajudar al pas de jueus perseguits cap a Espanya.

En el franquisme, i ja com a membre del Front Nacional de Catalunya, va ser un dels seus representants en el Comitè Pous i Pagès, que reunia la major part de l'oposició democràtica a l'interior. Va dur a terme tasques

de relació amb el Govern de la Generalitat a l'exili i amb el Consell de Londres que presidia Pi i Sunyer.

Es dolia de la manca d'entesa entre els polítics catalans i de les divergències entre els partits, i de com aquest fet va ser molt perjudicial per al país i les nostres institucions. Les seves converses amb Serra i Moret, Josep Carner i Pau Casals ens il·lustren aquest període. Precisament pel que fa al músic universal, va ser un dels que va mitjançar perquè acceptés la presidència de la Generalitat a l'exili arran de la renúncia de Josep Irla.

Ens deixa veure ben clara la seva posició en el llibre *La memòria de l'Esteve Albert* (Voliana Edicions, 2013), que vaig tenir el goig d'editar. Allí Albert traça unes "vivències" amb personatges de la talla i la significació del socialista Manuel Serra i Moret, del músic Pau Casals, del poeta i diplomàtic Josep Carner, de l'empresari i mecenes catalanista Fèlix Millet i Maristany, del canonge i intel·lectual Carles Cardó, del sindicalista Joan Peiró i del professor i historiador de la literatura catalana Antoni Comas i Pujol. Set figures d'arrel i maneres ben diferents, però en totes les quals Albert trobava uns valors intel·lectuals, humans, cívics i morals a ressenyar.

D'entre els molts llegats d'Esteve Albert, aquest per mi n'és un dels més remarcables.

A les Caramelles d'Arsèguel, 1976, amb Gaspar Viladomat i Artur Blasco. Foto Artur Blasco

ESTEVE ALBERT, POETA

Text_Miquel Reniu

Vaig conèixer l'Esteve Albert de la mà del meu pare, amic íntim i incondicional de l'Esteve. A vegades ens trobàvem a casa nostra i, sovint, a casa seva. Jo sempre feia companyia a la Rita, la seva bonica filla gran, mentre, entre cafès, conyac i una intensa fumarada de cigars havans, ells, els grans, discutien, recitaven i, en algunes ocasions, feien música. Eren les trobades del COR, l'orde de cavalleria més nou del món, el dels Cavallers de l'Orde del Retrobament, uns cavallers que havien sortit ben malparats a la seva darrera contesa, la Guerra Civil. Tots ells havien estat derrotats, els qui havien lluitat al front i els qui havien patit la rereguarda. Ara doncs, calia retrobar-se de nou, tots plegats, i refer-ho tot de nou. Aquest era l'objectiu del COR. Allà, entre el pare Roig, en Fèlix Cucurull, el meu oncle Jesús Illa, en Marià Ribas, en Joan Tutó, l'Elisard Sala, en Joan Triadú o en Josep M. de Casacuberta, emergia la veu i la figura, alta i estilitzada, de l'Esteve Albert, talment una d'aquelles figuretes de bronze etrusques, de cames llargues, com les que posteriorment esculpí Giacometti, ben cofat sempre amb gorra o boina i amb una bufanda o "llogoll" al coll. La seva imatge de poeta irlandès era ben seductora, de poeta irlandès i de resistent de l'IRA català, del Front Nacional de Catalunya. Recordo quan, de nit i amb discreció, venien ell i el meu pare carregats amb paquets i els amagaven sota el llit o al cobert de casa... Després, jo anava a tafanejar aquells paquets plens de fulls clandestins del FNC ("Per Catalunya" i altres pamflets).

Malgrat la meua relació personal amb l'Esteve, no em veig pas capaç d'intentar la titànica empresa d'abastar la multiplicitat d'activitats i objectius vitals del personatge, de ben segur fracassaria. Si l'Esteve Albert fos una ceba, seria una ceba de moltíssimes capes, immensa, quasi impossible de pelar: poeta, assagista, dramaturg, historiador, arqueòleg, mitòman de bruixes, fades i menairons, folklorista, naturalista i naturista, fejecista, franciscà, càtar i druida, polític i home d'acció, promotor del tèxtil a Mataró i d'altres negocis a Andorra, catalanista i occitanista, dinamitzador i agitador cultural, cenetista i conservador amb autèntica inquietud social i moltíssimes més coses. I, incomprensiblement, moltes d'aquestes activitats realitzades amb un alt grau de qualitat, com deia en Ricard Salvat amb relació al teatre de l'Albert: "Em sorprengué la preocupació de l'Esteve Albert per continuar les aportacions del noucentisme" i com "Dones de Troia es complementava amb unes lectures molt personals del mite de Penèlope i de Medea" (Ricard Salvat dirigí la *Medea* de l'Albert a la Cúpula del Coliseum, l'any 1958).

Però si ens volem acostar a la matriu del personatge, d'un personatge tan insòlit, per entendre el perquè de tot plegat, és a dir, el perquè del poeta, de l'historiador, del polític, del mitòman, etcètera, no tindrem cap més remei que pelar la ceba i arribar al cor del bulb.

Per a mi, al fons de tot, hi ha un fet inqüestionable i és el seu origen, el seu naixement, infància i adolescència al si d'una

família de pagesos pobres i creients de Dosrius, el seu pas pel seminari i les lectures d'aquest període (clàssics i noucentistes) i, posteriorment, les seves relacions culturals i polítiques. Però és fonamentalment el seu origen pagès, el que marcarà amb un senyal inesborrable tota la seva producció poètica i, també, ens farà entendre la motivació de les seves altres activitats, sobretot la seva obsessió pel passat.

Crec que en la seva poesia trobem el millor de l'Albert i una molt completa descripció dels seus sentiments, valors i creences, que neixen, arrelen i creixen en aquest petit món, el seu, que és la vall de Dosrius i Canyamars, al si de seva família, en aquest microcosmos físic i humà, en el qual la vida i la mort tenen sentit, com el treball dur del pagès, els dies i les nits, les llunes i els sols, les calmes i les tempestes, els arbres i les pedres, la història i els mites.

Petita vall, oh mà de Déu oberta
bo i fent embosta, a l'austera labor
dels camperols; oh mà de Déu oferta
a l'esgarrinx de qui et cava amb amor.

Petita vall, oh mà de Déu roblerta
d'arbredes i vinyets i messes d'or.
Benaürats, quins, presents, saben voler-te
i quins, absents, saben patir-ne enyor.
(de *Petita vall*, 1946)

Un món poètic en el qual la voluntat dels homes i els seus treballs s'acomoden a la voluntat de Déu i a la natura. Són la mateixa cosa la natura i l'ordre diví. Hi ha sempre en els seus poemes una voluntat de retorn al passat, l'etern retorn. L'Esteve vol banyar-se sempre en les mateixes aigües del mateix riu, per desmentir Heràclit i afirmar Parmènides. Allunyar-se d'aquest món pot comportar desfetes.

Senyor torno dels confins,
del tràfec i de la brega.
Retorneu-me els vells camins,
deu-me l'amor de les pedres,
l'ombra dels arbres antics,
la flaire de la bruguera,
el goig del rústec lllindar
sense clau ni barralleja,
les cabanes dels germans
per tots, a tothora obertes.

Si la natura i l'ordre diví són el mateix, tot artifici pot ser condemnable. Decididament, el nostre poeta seria rousseauià. I, òbviament, tot té una ànima; animisme i druidisme són la deriva final del seu teisme.

Les goges són infinites,
també ho són els menairons
espedregant pels racons
amb les seves mans petites
i amb paraules ben escrites
us donen consells molt bons.

En cada arbre i cada roca
la història sempre s'escriu,
mireu bé com ho llegiu
sense mai badar la boca,
que és per la remor del riu
que es pot entendre el que diu.
(d'*El despertar de les aigües*, 1993)

En el conjunt de l'obra poètica hi ha un poemari de composicions amoroses, extremadament delicades, dedicat a la seva esposa Magdalena Subirà.

Baixant del meu carrer, el teu terrat
es projecta damunt les aigües blaves.
Avui, quan em somreies, m'has semblat
la proa d'un vaixell desancorat...
És que em feies adéu o és que em cridaves?
(d'*Única amor*, 1945)

El seu antologista poètic, Manuel Anglada, catalogà, entre l'obra inèdita i la publicada, un conjunt de tretze poemaris, amb centenars de poemes. La versificació i la llengua literària són realment interessants, sobretot la llengua, que és rica, culta i popular al mateix temps. Sovint fa servir mots clau, claus metafòriques dels poemes, que centren l'atenció dels lectors.

Per acabar, aquesta petita joia, un poema de combat de 1944, publicat per Edicions de Negra Nit, que havia fundat amb en Josep Benet i que l'Albert signà amb el pseudònim de Josep des Sot.

Ha rebutat la ponentada eixorca
reportant-nos gran desolació:
és cada camp un sementer que es corca;
cada ciutat, un glacis de presó.

Les mans que s'alcen, l'aigua no les torca,
que en sang innocent fan ablució,
i projecten els angles de la força
encarcarant-se al pas de l'invasor.

Rera l'espasa, la bossa i la crossa,
empenyen la Pàtria vers la fossa
i signen al germà i li criden reu.
Res no hi podran. Gitats a la cisterna
maldem, encar, per Catalunya eterna,
bo i nodrint la subterrània deu.

Esteve Albert i LA MÚSICA

Ramon Manent, compilador del fons sonor d'Esteve Albert

La relació de l'Esteve Albert amb la música és extensa, profunda i molt diversa. A l'hora d'intentar resumir la seva valuosa tasca en aquest camp podríem considerar el següents apartats:

LA RECERCA FOLKLÒRICA

Al'edat de quinze anys, acompanyant al mestre Joan Tomàs pels masos i cases dels verals de Dosrius, el seu poble natal, al Maresme, ja s'inicia en la recerca de cançons, dites, llegendes i costums. D'aquests primers "quaderns de camp" realitzats en la Missió de Recerca de 1932-33 per l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya i que varen quedar dispersos —d'una banda 213 melodies transcrits pel mestre Tomàs en poder dels nets d'aquest i d'una altra 160 lletres manuscrites per l'Albert en papers esparsos i finalment custodiats a l'Arxiu Comarcal de Sort— Jaume Amella aconsegueix reunir-los tots i publicar l'interessantíssim cançoner "Les Cançons de Mataró (Ed: Patronat Municipal de cultura. Els Garrofers. Mataró 2004). D'aquest cançoner, els grups La Coixinera, Els Garrofers, algunes corals i altres grups musicals del Maresme n'han extret i versionat algunes cançons que han quedat gravades en un CD antològic. Un concert commemoratiu a Mataró, dintre dels actes de celebració del centenari Esteve Albert, oferirà en viu una part d'aquest treball col·lectiu de restauració musical.

ELS ENREGISTRAMENTS

Pendent de l'estudi i anàlisi de les 63 cintes de cassette que, sota l'auspici del Museu de la Mediterrània "Can Quintana" de Torroella de Montgrí, portaré a terme abans d'acabar aquest any del centenari, no puc precisar encara amb detall quantes i quines entrevistes, cançons, converses, gravacions d'assaig i altres materials de recerca folklòrica s'hi contenen. En qualsevol cas és segur que reflectiran el gran interès que l'Esteve Albert sentia especialment per la cançó popular i tradicional i per la manera viva de cantar dels cantadors informants que trobava arreu de Catalunya. No hi ha dubte que el material d'aquest fons sonor podrà ser d'un gran interès per a musicòlegs, folkloristes i aficionats al cant popular i tradicional en general.

Amb la seva apassionada dèria per conservar, divulgar i fer conèixer el nostre cançoner popular, l'Esteve Albert edità ja alguns enregistraments de cançons populars en format cassette sota el paraigua de Posobres Edicions, una més de les seves aventures editorials. Es tracta concretament dels títols següents: "Cançons d'Andorra", "Cançons de Bressol i de Falda", "Cançons típiques de l'Alt Urgell" i "Del Cançoner de l'Alt Urgell", tots ells amb la veu de Mª Dolors Masferrer i —excepte en el de les cançons de bressol— l'acompanyament pianístic de Mn. Albert Vives, autor d'unes

subtils i delicades harmonitzacions. Tots dos, Mn. Vives i M^a. D. Masferrer, varen ser sempre uns fidels i amatents col·laboradors del nostre autor més enllà fins i tot de l'àmbit estrictament musical.

Ja a la dècada dels 90, l'Esteve Albert aconsegueix publicar en un CD les "Cançons de Bressol i de Falda" amb un repertori que es fruit tant de la seva memòria de les cançons apreses de petit en l'ambient familiar, com de la seva recerca personal arreu de Catalunya gravant cantadors de diferents indrets (Alt Urgell, Maresma, Andorra, Camp de Tarragona, Conflent, etc.) Ara però, és una nova veu la que s'uneix al projecte i és Mariona Comellas la que interpreta aquestes cançons sempre a capella, tal com ell propugnava amb radicalitat. Aquest interessant treball propicià tot un seguit d'actuacions en directe —en general en espais acústics— d'aquesta coneguda corresponsal de TV3 a les comarques gironines que mai abans havia actuat com a cantant.

Les "4 cançons de ra val d'Aran" editades també per Posobres Edicions, son una altra entrega en vinil i format "single" en el qual

Artur Blasco, Waldi Jungbauer, Maria Dolors Masferrer i Esteve Albert, a l'Aliança del Poble Nou, a Barcelona, 1977. Foto Artur Blasco

la veu de la M^aD.Masferrer es combina harmoniosament amb la cítara bavaresa de la Waldi Jungbauer "Traudel". S'hi poden escoltar "Himne de'ra Val d'Aran", "Montanhes araneses", "Era cançun de'ra güellera" i "Es esclòps". D'aquest treball se'n va fer ressó en el seu dia, el canal català de TVE-Miramar en una entrevista amb les dues artistes i la interpretació en directe

d'algunes de les cançons del disc.

CANÇONS I MÚSICA PER ESPECTACLES

Enamorat de la força comunicativa del cant, l'Esteve Albert sempre va incloure en el seus espectacles teatrals, cançons, música i danses. Moltes vegades utilitzava les mateixes cançons tradicionals que coneixia de petit o de la seva recerca personal. Durant molts anys Conxita Egea va ser la cantant que l'Esteve Albert sempre tenia a ma per incorporar-la als recitals i espectacles. Després de la tràgica mort per accident de la Conxita Egea, M^aDolors Masferrer agafà el relleu i ben bé fins als anys 90 va ser la veu femenina principal dels muntatges de l'Esteve Albert.

Altres vegades, mogut per la seva creativitat sempre activa i generosa, componia lletres amb la intenció que fossin cantades a l'escena. M^aDolors Masferrer fou l'encarregada, gairebé sempre, de posar música a aquells textos. La seva fina sensibilitat, la senzilla inspiració que la movia a compondre per aquell home tan ple d'entusiasme i la seva personalíssima manera de cantar, van produir un munt de cançons sempre de perfecte coherència entre lletra i melodia. Crec que algun dia caldria fer la recopilació completa de tot aquest material i comprovar fins a quin punt de fusió íntima va arribar la fecunditat creativa d'aquest tàndem tan especial format per l'Albert amb les seves idees i energia i la metòdica paciència de la Masferrer aportant gravadora, paper pautat i un petit tecladet Casio per crear melodies ben ajustades al text. Algunes d'aquestes cançons son encara ben vives, per exemple, a Bellcaire d'Empordà, on moltes de les persones que segueixen o actuen a "Bandera de Catalunya" les sap i les canta a cor i de memòria: "No és en castell ni palau...", "A les Medes hi ha una nau", "Oidà", "Un jorn pel camí de Verges", "Bandera de Catalunya", etc.

D'altre banda, la curiositat que l'Esteve Albert posava en tot el que tingués relació amb l'Edat Mitjana el portà a desenterrar dels arxius acadèmics, interessantíssimes cançons de trobadors occitans i catalans poc o gens conegudes en els contextos populars on li agradava treballar. I també les va voler posar en escena: "Tant m'abelís de Berenguer" de Palol, l'estampida "Kalenda Maia" de Riembaud de Vaqueiras, "Si ai perdut mon saber" "del català Ponç d'Ortafà, la cançó de la

 GRANETS MONTGRÍ, S.L. PISCINES · MANTENIMENTS MOBILIARI JARDÍ Tel. i Fax: 972 78 85 40 Ctra. Torroella Montgrí a l'Escala (al costat gasolinera) 17141-Bellcaire d'Empordà info@granetsmontgri.com	 L'ANTIC <i>de</i> Bellcaire s.l. ANTIC - VELL - BROCANTES COMPRA-VENDA de MOBLES MAGATZEM i EXPOSICIÓ ctra. Torroella de Montgrí a l'Escala (costat gasolinera) 17141 BELLCAIRE D'EMPORDÀ Tel./Fax 972 78 85 40 Tel. 972 78 86 33
--	---

croada "Pax in nomine" de Marcabré, el plany "Tant sui marritz" de Matieu de Caersi, Reis Gloriós de Guiraut Borneilh, el preciós anònim "Belha domna cara" que la Masferrer cantava com els àngels, etc...tot un ric repertori antic que va utilitzar oportunament tant a Bandera de Catalunya com al Retaule dels Sants Martirs, a St.Genís de Vilassar, per aconseguir a l'escena el clima teatral que desitjava i a la vegada donar un nivell cultural elevat a obres que en el fons partien sempre d'elements, materials i procediments ben senzills, populars, moltes vegades casolans.

Però també en temes de la cultura clàssica universal l'Esteve Albert va voler posar la seva inspiració poètica al servei de l'espectacle i va compondre i incorporar-hi textos cantables: A obres com Ifigènia, Medea, El desembarc del grecs a Empúries, Ballet emporità de Pyrene, Homenatge a Salvador Espriu (Les Roques i el Mar, el Blau) no es va saber estar d'escriure nous poemes que la M^aDolors hauria inevitablement de musicar: "Himne a Asclepis", "Himne a Afrodita", "Himne delphique a Apolon", "Himne a Helius", "Cal·listo", "Les sirenes", "A Zeus", "Oda a Píndaro", "Eol", "Zeus i Cal·listo", "Ball dels Coretes".

Una mostra és aquest fragment de l'Himne a Asclepis:

Mestre de la muntanya
fill d'un pare pastor
la virtut de cada herba
us l'ensenyà Apol·ló.
Les col·lieu a trenc d'alba,
sempre en duieu al sarró.

Del Canigó el bon aire
del Canigó la flor
del Canigó la flaire
d'herbes que ho curen tot

POESIA PRÒPIA MUSICADA.

Molts dels poemes de l'obra lírica i èpica de l'Esteve Albert van acabar essent musicats. Algun dia seria interessant poder recopilar en una mateixa edició tot aquest material d'inspirada i compartida creativitat amb les persones que col·laboraren amb ell en aquest àmbit: Mn.Albert Vives, M^aDolors Masferrer, Natalià Sola, Jaume Arnella, Josep Tero, el qui subscriu aquest article i molts altres.

La Cuca de llum i el Ball de l'Òs.

La Cuca de llum i el Ball de l'Òs son dos poemaris dedicats a un bestiarí menut que es confonen en la seva gènesi i en el seu resultat final. La Cuca de llum, en principi va ser una festa iniciada a la dècada dels 70, amb els nens i les nenes de Bellcaire d'Empordà, Pals, Vila-sacra, Vilassar de Dalt i les Valls d'Andorra, en la qual a partir d'uns poemes de Montserrat Vayreda, la M^aDolors Masferrer hi posà música per que els infants d'aquests pobles les cantessin, les ballessin i s'hi poguessin disfressar tot interpretant-los. L'obra va anar

creixent a mida que anava travessant aquests pobles fins que mes endavant, ja des d'Andorra, l'Esteve Albert, pensant en muntar un espectacle al voltant de la tradició del Ball de l'Òs, va manllevar les melodies de La Cuca de llum i hi aplicà a manera de contrafacta, poesies sobre els mateixos animals i afegint-n'hi alguns altres. El cançoner finalment publicat com a material pedagògic pel Banc de Sabadell, va ser "El Ball de l'Òs", però a dins s'hi troben en germen moltes de les melodies de La Cuca de llum. Com sempre la inspiració i delicadesa de la Masferrer posant vestit musical a les paraules de l'Albert van produir unes cançons plenes d'expressivitat, gràcia i vida. El passat mes de febrer d'aquest 2014 i en ocasió de la recuperació d'aquesta obra en forma de cantata infantil, els nens i nenes de la ZER Montgrí (Bellcaire, Ullà i Albons), sota la direcció de Montse Pareta i amb l'ajuda d'altres mestres i pares de l'AMPA, han pogut aprendre i gaudir d'aquestes cançons interpretant-les en un nou muntatge teatral que va significar l'inici artístic del Centenari Esteve Albert a Bellcaire.

PIRENE

Sobre el mite de Pirene, el seu enamorament d'Hèrcules Alcides, la desaparició de la noia pels llacs del Pirineu i la fundació de Barcelona a càrrec de l'heroi fenici, l'Esteve Albert va escriure aquest poema que, amb la música i la veu de Mª D. Masferrer, no ha deixat mai de captivar-me:

En la puresa de les neus dels cims
la petja de l'isard no hi deixa rastre,
les mans piadoses del vent
van esborrant els traus de les petjades.

La fageda s'acosta vora el llac
quan fa bon sol i es capbussa dins l'aigua.
L'ombra gelosa quan la tarda cau
l'agafa del revés i va allunyant-la.

Pirene on ets?
sento la teva veu?
o és la remor del rierol que es glaça?
Hi ha un esquinc de boirina bosc enllà?
o és que t'he vist potser d'esquellimada?

El pensament se'n vola cap amunt
per l'afany irrisori d'abastar-te.
En la fosca de la nit
les estrelles al cel
dansa que dansen

EL DESPERTAR DE LES AIGÜES

Per acabar (i a tall de comiat amb ganes de posar deures als qui sentim que l'obra iniciada per l'E.A. ens impul·leix a continuar-la), vull explicar que en el fons bibliogràfic particular de l'Esteve Albbert i que M^aD.Masferrer tant amablement em

va cedir, hi vaig trobar un llibre meravellós fruit de la col·laboració de l'Esteve Albert amb diversos il·lustradors de gran qualitat artística i la compositora Natàlia Sola, titulat "El Despertar de les aigües". Es tracta d'una pulcra i deliciosa edició a càrrec del Banc Agricol i Comercial d'Andorra que és un veritable regal pels sentits. El món de les goges, les dones d'aigua, aquest essers fantàstics que excitaven la curiositat la i viva imaginació del nostre autor, se'ns mostra amb una sensibilitat i profunditat de coneixements tals que no és mereixeria sinó que algun director teatral capacitat i valent s'atrevis a posar en escena tota la riquesa dels mots, les imatges i les melodies que conté.

GOIGS I CANTS RELIGIOSOS

L'esperit religiós de base profundament franciscà de l'Esteve Albert l'inclinà sempre a interessar-se pels "goigs" i el cant religiós en general. Al "Retaule de Sant Ermengol" que es representa a La Seu d'Urgell des dels anys 50, en tenim bona mostra amb els cants gregorians que hi incorpora i fragments de música sacra del barroc, imprescindibles per vestir musicalment alguns quadres de l'espectacular posta en escena de Luís Obiols.

La figura del Pelegrí que va a Compostel·la -personatge recurrent a moltes de les seves representacions (Meritxell, Pont de Bar, Sentmenat, etc) – i que tot caminant va entonant cobles amb textos adaptats a cada indret concret, son també exemple d'aquesta vessant devota i d'esperança religiosa de florida personalitat del nostre autor. Entre els papers que guardo d'aquest personatge (que ell mateix m'impulsà a representar en algunes ocasions) guardo uns curiosos "Goigs en lloança de sant Amanc" i una "Regina i Mare de Déu que sou consol i guiatge.." plens d'interès musical i literari.

HIMNES

Entre el munt de papers que conservo dels que va escriure expressament per a mi intentant provocar-me per que provés de posar-hi música, hi apareixen dos himnes patriòtics. Un d'ells, l'"Himne del desvetllament empordanès" és un veritable manifest ecologista destinat a despertar les consciències adormides dels anys 80 a Catalunya i amb l'ànim de relligar els tradicionals símbols maragallians de catalanitat pura a l'Empordà amb aquell esperit de revolta que tant trobava a faltar entre el jovent. Amb l'ajuda del mestre, company i amic Xavier Falgarona, varem posar-hi una música mig sardana mig corrandà, que varem enregistrar en un cassette casolà i que conservo com un record ben entranyable.

L'altre text que conservo és una defensa arborada dels Països Catalans amb una exhortació directa als joves com a responsables del futur de la unitat de la llengua i de la terra.

Dues mostres, en fi, ben definides de la seva ideologia mes essencial i guia central de la seva vida i obra: el país i la salut de la natura.

LES NADALES

Les nades catalanes apreses de patit en l'ambient familiar i altres recollides dels cantadors que entrevistava sovint, tant al Maresme com a Andorra, van fornir de continguts els seus Pessebres Vivents, especialment el d'Engordany. Allí, en el pessebre natural que el paisatge andorrà li proporcionava, les mateixes cançons que el poble encara li cantava i ell anava recollint, li van servir de banda sonora i fins i tot de fil argumental per crear aquell espectacle tan exitós que va ser el de la primera edició l'any 1957, model i exemple de tots els que s'anirien escampant posteriorment pel Rosselló, a Elna i Perpinyà, i per Catalunya en general.

A mes a mes, un ric repertori de nades occitanes transcrits amb la pulcra cal·ligrafia de la sempre ben disposada Mª Dolors Masferrer, constitueix també un seu llegat a considerar, expressió directa de la seva inquietud unificadora pel que fa a la relació de Catalunya amb la cultura tradicional i popular occitana.

Per l'Esteve Albert, doncs, la música i el cant, les cançons en general, no havien de constituir una col·lecció de coneixements en un compartiment estanc, objecte de museu o de freda fonoteca, aïllat de la vida i els costums, sinó que en formaven part, com a llenguatge comunicatiu ancestral i a la vegada actual del poble. Com a tal, com a llenguatge viu i genuí del nostre poble, reservori de la llengua i de l'especificitat cultural catalana, necessitava usar el cant i la música en les seves representacions per donar la vivor i naturalitat que sempre exigia als seus espectacles. No era un coneixement enciclopèdic, intel·lectual i saberut, sinó que tot el que estudiava s'ho aprenia amb el cor, ho guardava a la seva prodigiosa memòria i ho posava en practica a la primera oportunitat, ho ensenyava als nous intèrprets que continuament anava descobrint per allà on passés. L'Esteve Albert vivia el cant i el feia viure a les persones que se li acostaven a través de la seva espontània, gran i natural, vehèmença interpretativa

A l'Esteve Albert li agradava molt cantar, era un bon cantador i tenia una veu profunda i robusta. Quan el senties cantar, t'adonaves a l'instant, que era amb l'ànima que ho feia... amb l'ànima i amb tota la força, nervi i caràcter del seu llargarut i esprimatxat cos.

P.S.

En un altre treball potser caldria parlar de la relació que l'Esteve Albert tingué amb músics, compositors i cantants professionals contemporanis amb els qui mantingué sempre profunds debats i reflexions sobre el fet musical a l'escena i a la vida. Personatges com Joan Tomàs, Pau Casals, Fèlix Millet, Jordi Barre, Roger Campredon, Conxita Egea, Jaume Amella, Josep Tero, Artur Blasco, Maria Laffitte, etc. van acabar d'afaironar la seva actitud, opinions i comportament davant el fet musical i cançonistic en general.

CORRANDES

per l'Esteve Albert

de Jaume Arnella

Cantarem quatre corrandes,
o les que puguin sortir,
per l'Esteve Albert perquè ara
fa deu anys que va morir.

L'Esteve Albert era un home
que creia profundament
en les coses que ell feia
i arrossegava la gent.

Cel i terra removia,
no tenia aturador,
si es proposava dur a terme
una representació.

Ell defensava uns principis
i un país, amb dignitat,
i no temia enfrontar-se
ni amb la Generalitat.

Voltà per tot Catalunya
fins als més petits racons
fent reviure amb senzillesa
les antigues tradicions.

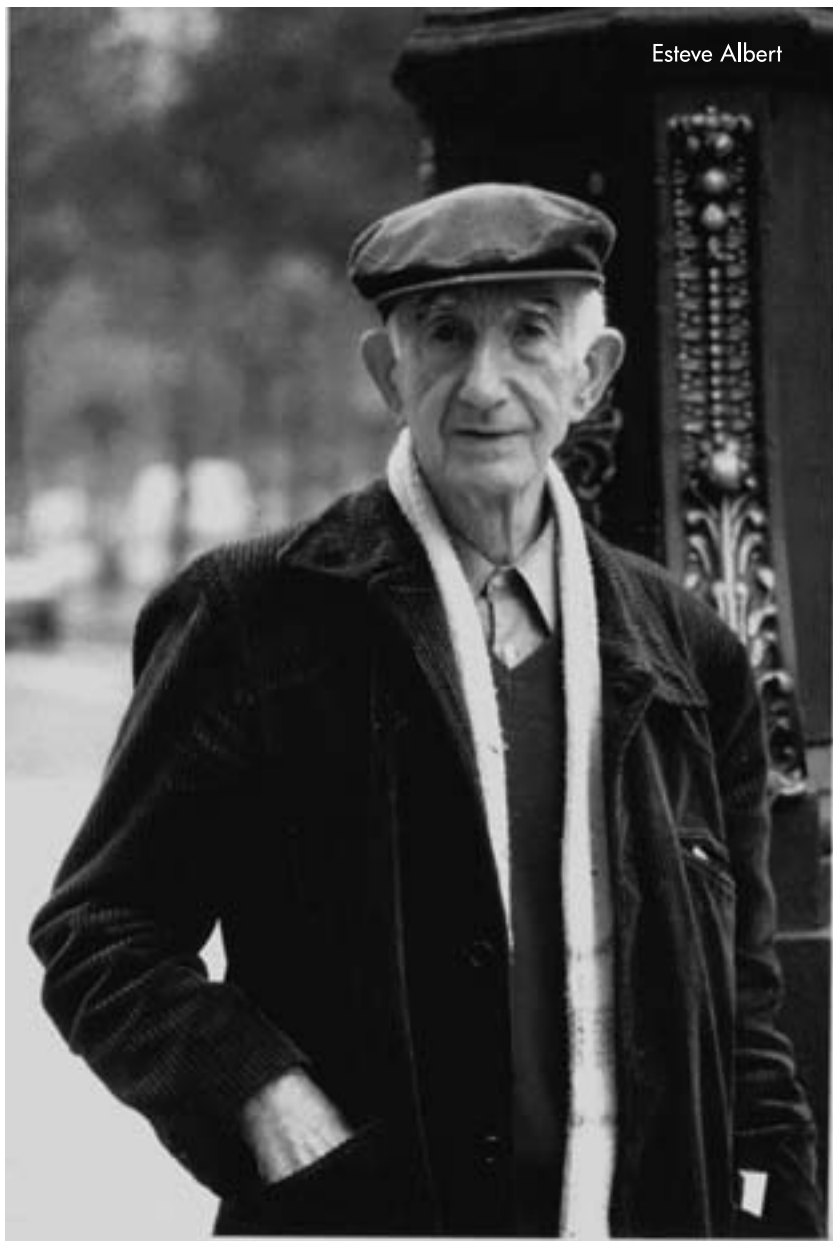
A Mataró, pels anys trenta,
fent la feina d'escarràs,
recollí moltes cançons
amb el mestre Joan Tomàs.

A Engordany aconseguia
abrandar el cor de la gent
com una foguera encesa
amb el Pessebre vivent.

A l'Empordà, quantes petges!:
a Empúries i a Cadaqués,
a Pau, Sant Pere de Roda
i a Bellcaire encara més.

"Bandera de Catalunya"
és ja tot un referent,
revivim la pròpia història
amb saviesa i sentiment.

La llavor que ell plantava
segur que aquí ja no es perd,
seguirem amb els seus ànims
i gràcies Esteve Albert!

Esteve Albert

Ax. Generalitat, 25 - 17464 SANT JORDI DESVALLS (Girona)
Tel. 972 79 80 19 - Fax 972 79 82 74

CENTRE IMATGE ARISMA

Servei de Perruqueria · Servei d'Estètica · Quiromassatge

Teràpies Alternatives(aromoteràpia, reflexoteràpia, Moxa Alquímica)

Depilació IPL (làser), altres...

HORES CONVINGUDES;

Lídia Ferrer Tel 616 664 375

email; esteticaarisma@gmail.com

Tramuntana, 13. Bellcaire d'Empordà

RECEPTES CUINA les masoveres del castell

Text_Catalina Puig

Passeu, passeu, senyors del jurat,
a provar els plats que aquestes humils cuineres de la masoveria
del castell us han preparat,
amb tota cura i procurant cap detall no haver oblidat.
De primer, per endolcir el vostre paladar,
i pels (per als) sentits del gust i de l'olfacte, començar a exercitar,
digueu-vos, aquests dolços dits *brunyols*,
i aquests fruits secs de la nostra terra, tastar,
per seguidament, als vertaders plats consistents,
sense més preàmbuls abordar.

Aquests *brunyols* –que us hem d'aclarir que no són els de vent–
contenen farina, ous, llet, canyella, pela de llimona, matafaluga
greix, llevat i aiguardent.
Amb les nous, ametlles, avellanes, pinyons i figues seques,
–de tot un poquet– a la boca barrejat
i regat amb aquest hidromel
que també nosaltres hem elaborat
i que està fet amb aigua, aiguardent i mel
tot junt, us semblarà talment,
que és el mateix mannà, caigut del cel.

Ara senyors, us oferim la carn rostida
que, sens dubte, us donarà nova vida.
Hem guisat un cabrit, rostit amb salsa juvert? julivert?, feta
amb alls,
pa remullat amb vinagre, avellanes, nous i..., com a darrers
detalls
i perquè resulti un plat d'allò més afavorit,
unes herbes picades –julivert, marduix, menta i sàlvia– hi hem
afegit.
Uns rovells d'ou, un poc de vinagre i mel, tot ben remenat,
com a final
donarà a aquest plat, el toc agredolç de la nostra cuina medieval.

Tot seguit, tingueu la bondat del nostre busac de conill acceptar.
Doncs, també confiem que molt en gaudirà el vostre paladar.
Per tal plat, hem sofregit els talls de conill en cassola petita
de terrissa i amb poc foc
i els hem fet bullir també molt a poc a poc,
amb una picada de pa torrat, ametlles, canyella, pebre negre,
safrà,
nou moscada i vinagre
per tal de donar el toc que mereix, un pelet agre.

Aquests menjars els podeu regar amb vi calent,
just a una temperatura no més alta que l'ambient,
i en el que hi (i en què) hem afegit mel, canyella i nou moscada
i que servit molt ben colat
serà el complement de tot plegat.

I de postres, un formatge fresc, fet amb llet de les nostres
cabres
i amb mel, si us plau, accepteu.
Així com també aquest mirraust? de pomes,
perquè, delícies com aquestes, en cap més lloc gaudireu.
El secret del mirraust està en fer bullir en una olla de terrissa
les pomes escollides, ben pelades,
fent-hi una salsa de molla de pa, canyella, sucre i ametlles
torrades.

Esperem que els nostres plats siguin plenament del vostre
grat,
i que, de la cuina de la masoveria del castell,
en guardeu també un record ben grat,
d'on sempre, i quan vosaltres vulgueu i desitgeu,
les portes obertes de bat a bat hi trobareu.

NEPTUNO
PLATJA DE PALS

Àmplies parcel·les
amb ombra,
Lloguer de bungalows i
Mobil-homes

Rodons, 23 - 17256 Pals GPS 41.99 - 3.18
Tel 972 636 731 Fax 972 667 951
info@campingneptuno.com www.campingneptuno.com
www.facebook.com/campingneptuno

**DESCOMPTES
USUARIS**
CAMPING CHEQUE
VAYACAMPING CARD
FOROCAMPING CARD
ILOVECAMPING CARD

retrat Esteve Albert, extret del diari AVUI anys 80

PROGRAMACIÓ FESTA MAJOR Bellcaire d'Empordà 2014

DIJOUS 28 AGOST

·21:45h: **PREGÓ DE FESTA MAJOR**, a la **Pl. Comtes d'Empúries** amb la presidenta de la Fundació Oncolliga Girona (Lluïsa Ferrer) .

22:00h: **Grup d'Havaneres "LES ANXOVETES"**

DIVENDRES 29 AGOST

·10:00h: **CERCAVILA**, pels carrers del poble (Sortida: de la pista poliesportiva) amb L'ASSOCIACIÓ JUVENIL SALSA JOVE.

·12:00h **"OFICI SOLEMNE"**, a l'església Parroquial, amb acompanyament musical de la veu de Mar Serinyà i del pianista Pau Zabala

·17:00h **SARDANES**, a la **Pl. Comtes d'Empúries** amb La Principal de l'Escala

·19:30h **CONCERT I BALL**, a la **Pl. Comtes d'Empúries** amb **Moonlight** (pop-rock i patxanga)

DISSABTE 30 AGOST

·12:00h: **ANIMACIÓ INFANTIL**, a la pista poliesportiva del **Local Social** amb l'ASSOCIACIÓ JUVENIL SALSA JOVE.

·18:30h. **VI BAIXADA DE CARRETONS** Organitza; Joves de Bellcaire.

·19:30h. **PRESENTACIÓ DE L' EDICIÓ ESPECIAL DE LA REVISTA EL CASTELL "CENTENARI ESTEVE ALBERT"**, al pati de la Capella (Castell Comtes d'Empúries).

·22:00h. **CINEMA A LA FRESCA**, a la pista poliesportiva del **Local Social**. Pel·lícula "Frozen".

DIUMENGE 31 AGOST

·TOT EL DIA: **INFLABLES**, a la pista poliesportiva del Local Social.

·17:00h **"JOCS DE CUCANYA"**, a la pista poliesportiva del Local Social.

·19:00h **TEATRE**, a la sala del Local Social, presenten l'obra **DE MÉS VERDES EN MADUREN!!!**, organitza Amics del Teatre de Bellcaire.

·21:00h **PARTIT DE BEISBOL**, BUTIS DE BELLCAIRE-JOVENT DE BELLCAIRE